

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання
Кафедра германської філології

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»**

**Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»**

***Функціональна семантика прикметників в тексті
англомовного політичного коментаря: аспекти
перекладу***

Допущено до захисту «__» _____ 20__ р.

Зав. каф. германської філології ____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконала:
студ. групи ПР.м-91
Мага Анна Валеріївна

Науковий керівник:
кандидат філол. наук, доцент
Баранова Світлана Володимирівна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	7
1.1 Функціональні особливості прикметника в англійській мові.....	7
1.2 Політичний коментар як жанр політичної періодики	13
1.3 Перекладознавчі засади передачі функціональної семантики англійської лексики українською мовою.....	19
РОЗДІЛ 2	
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СЕМАНТИКИ АНГЛІЙСЬКИХ ПРИКМЕТНИКІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТУ ПОЛІТИЧНОГО КОМЕНТАРЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	28
2.1 Аналіз функціонально-семантичних відношень у системі прикметників англомовного політичного коментаря	28
2.2 Функціонально-семантична модель поля прикметників англомовного політичного коментаря	40
2.3 Прийоми перекладу та перекладацькі трансформації при перекладі прикметників у тексті англомовного політичного коментаря.....	43
2.4 Труднощі передачі функціональної семантики англійських прикметників при перекладі тексту політичного коментаря українською мовою.....	48
РОЗДІЛ 3 МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ПРИКМЕТНИКІВ НА ПРИКЛАДІ ТЕКСТІВ ПОЛІТИЧНОГО КОМЕНТАРЯ.....	53
3.1 Методи та прийоми формування умінь і навичок перекладу на прикладах політичних коментарів.....	53
3.2 Вправи на переклад текстів політичного коментаря	55
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ	68
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ	68
SUMMARY	70

ВСТУП

У сучасній реальності ЗМІ здійснюють потужний вплив на різні сфери діяльності людини. Завдяки українським версіями новинних сайтів, таких як BBC або The Financial Times ми можемо побачити, як сприймають і представляють ті ж події в інших країнах, можемо більш об'єктивно оцінити достовірність одержуваної інформації.

Переклад текстів ЗМІ має свої складності. У першу чергу, ці складності пов'язані з реаліями тієї чи іншої культури, відображеними у текстах ЗМІ, а також із мовними проблемами: фонетичними, лексичними і граматичними. У другу чергу, сучасні форми та жанри ЗМІ мають свої особливості організації та подачі матеріалу споживачеві.

У контексті перекладу публіцистичних текстів важливим є питання їх жанрового розмаїття, а також питання лінгвостилістичних засобів, їх функціональної семантики у публіцистичних текстах різних жанрів. Одним із популярних та актуальних на сьогодні жанрів публіцистики є політичний коментар. Особливості цього типу публіцистичних текстів досліджували в області журналістики (М. Василенко, О. Тертичний, О. Марків, О. Надточій, О. Почапська-Красуцька та ін.) та лінгвістики (К. Кучеренко, О. Михальова, М. Сьомкін та ін.).

Особливості перекладу публіцистичних текстів досліджували такі вчені, як А. Колесник, О. Белікова, В. Коптілов, І. Корунець, О. Шевцова, О. Федоров, Т. Фесенко, Л. Фоміна, О. Чередниченко, Н. Яшина та ін.

У текстах публіцистичних творів, у тому числі – й у жанрі політичного коментаря – використовується низка лінгвостилістичних засобів. Вагому роль у системі таких засобів відіграють прикметники, адже саме ця частина мови володіє виразним потенціалом до вираження оцінки, експресії, емотивності тощо. Стилістичний та прагматичний потенціал прикметників як засобу впливу на читача вивчали Л. Донецьких, М. Желтухіна, D. N. Bhat,

С. Hamman, T. Wołyniec та ін. Втім, залишається недостатньо дослідженим питання функціональної семантики прикметників у текстах англомовних політичних коментарів, а також вивчення цієї тематики з точки зору перекладу та методики викладання перекладу у вищій школі. Це й обумовлює **актуальність** цього дослідження на тему «Функціональна семантика англійських прикметників в тексті англомовного політичного коментаря: аспекти перекладу».

Об'єкт дослідження – англійські прикметники як лексико-стилістичний засіб у публіцистичному тексті.

Предмет дослідження – функціональна семантика англійських прикметників в тексті англомовного політичного коментаря.

Мета дослідження полягає у вивченні функціональної семантики англійських прикметників в тексті англомовного політичного коментаря у контексті перекладу.

Для досягнення даної мети було визначено такі **завдання** дослідження:

- 1) визначити функціональні особливості прикметника в англійській мові;
- 2) розглянути політичний коментар як жанр політичної періодики;
- 3) визначити перекладознавчі засади передачі функціональної семантики англійської лексики українською мовою;
- 4) розробити класифікацію прикметників у текстах англомовного політичного коментаря;
- 5) здійснити аналіз функціонально-семантичних відношень у системі прикметників англомовного політичного коментаря;
- 6) розробити функціонально-семантичну модель поля прикметників англомовного політичного коментаря;
- 7) визначити прийоми перекладу та перекладацькі трансформації прикметників у тексті англомовного політичного коментаря;

8) охарактеризувати труднощі передачі функціональної семантики англійських прикметників при перекладі тексту політичного коментаря українською мовою;

9) визначити методи та прийоми формування умінь і навичок перекладу на прикладах політичних коментарів.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що вперше було узагальнено, систематизовано у єдиному підході функціонально-семантичну модель поля прикметників англійської мови політичного коментаря, визначено особливості перекладу прикметників в текстах англійських політичних коментарів українською мовою, а також розроблено методичні рекомендації щодо формування умінь і навичок перекладу на прикладах політичних коментарів.

Теоретична значимість роботи полягає у тому, що узагальнено знання про політичний коментар як жанр англійської публіцистики, а також про прикметник як лінгвостилістичний засіб публіцистичного функціонального стилю. У роботі також систематизовані знання про особливості передачі функціональної семантики англійської лексики українською мовою у процесі перекладу.

Практичне значення дослідження визначається його внеском у перекладознавство, соціолінгвістику, лінгвокультурологію, методику навчання перекладу. Висновки даного дослідження можуть слугувати основою для подальшого вивчення особливостей перекладу лінгвостилістичних засобів у текстах політичних коментарів.

Практичне значення роботи полягає також у можливості використання її основних теоретичних положень і висновків на заняттях з практики усного та писемного мовлення англійської мови, теоретичного та практичного перекладу, а також у подальших наукових дослідженнях в області перекладознавства, методики викладання перекладу тощо.

У ході дослідження застосовувалися такі **наукові методи** як аналіз та синтез, описовий метод, метод узагальнення та критичного аналізу літератури,

аналіз значення слова у дефінітивному варіанті, відбір та обробка лексичного матеріалу, контекстуальний та функціональний аналіз, перекладацький аналіз.

Результати дослідження викладені у статті «Прикметники як одиниці здійснення впливу в тексті англomовного політичного коментаря та засоби їх впливу» у збірнику наукових праць «Південний архів (філологічні науки)» у 83 номері за 2020 рік.

Структура роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, загальних висновків, а також списку використаних довідкових, наукових та ілюстративних джерел.

У першому розділі дослідження розглянуті теоретичні засади дослідження – поняття та функціональні особливості прикметника в англійській мові, поняття політичного коментаря та його місце у системі жанрів політичної періодики, а також перекладознавчі засади передачі функціональної семантики англійської лексики українською мовою.

У другому розділі дослідження вивчена функціональна семантика англійських прикметників в тексті англomовного політичного коментаря, а також побудована функціонально-семантична модель поля прикметників англomовного політичного коментаря.

Третій розділ дослідження присвячений перекладацькому аналізу особливостей, прийомів та труднощів передачі функціональної семантики англійських прикметників при перекладі тексту політичного коментаря українською мовою. Третій розділ також містить методичні рекомендації щодо формування умінь і навичок перекладу на прикладах політичних коментарів.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Функціональні особливості прикметника в англійській мові

Більшість сучасних класифікацій частин мови виокремлюють чотири основні класи самостійних слів – це іменник, дієслово, прикметник та прислівник. У цьому дослідженні фокусуємо свою увагу на прикметнику, який являє собою частину мови, що виражає ознаку предмета, граматично виявлену в категоріях роду, числа і відмінка та в українській мові відповідає на питання «який?», «яка?», «яке?», «чий?», «чия?», «чиє?» [33, с. 6].

Більшість індоєвропейських мов виділяють прикметник як окрему частину мови. В українській та англійській мовах склад та основні властивості частин мов, включно з прикметниками, співпадають, хоча і з наявними частковими відмінностями.

В. В. Гуревич зазначає, що опис самостійних частин мови доцільно здійснювати за трьома критеріями:

- семантичний (значення класу слів);
- морфологічний (граматичні форми та категорії слів);
- синтаксичний (функції слова у реченні та його здатність до сполучення з іншими словами) [7, с. 54].

Прикметник в англійській мові не має форм узгодження з іменником, на відміну від української мови. Це пов'язано з аналітичністю англійської мови та, як наслідок, слабкою системою афіксів. У той же час українська мова – синтетична та багата синтетичними формами. Багатовимірність є невід'ємною характеристикою слів, як структурних елементів мови [11, с. 8]. Відповідно, в англійській мові знаменні частини мови протиставляються не за морфологічними ознаками, а швидше за синтаксичними.

Розглядаючи морфологічні ознаки прикметників англійської мови, зауважимо, що лише невелика частина відносних прикметників оформлена за

допомогою словотвірного суфіксу (*wooden, sunny*). Відповідно, в англійській мові прикметники передусім виділяються своїми синтаксичними та семантичними ознаками. Саме відсутність морфологічних показників дозволяє використання іменника як засобу визначення для подальшого іменника (тобто, іменники англійської мови можуть виконувати функції прикметника), наприклад: *stone wall, finance supervisor, summer vacation* та ін. [7, с. 65].

Відповідно, англійський прикметник на морфологічному рівні зазнає вагомого впливу через загальну бідність морфологічних показників англійської як аналітичної мови.

Важливо також звернути увагу на ступені порівняння якісних прикметників англійської мови. Зокрема, ступені порівняння, аналогічно до української мови, виражені в англійській мові через синтетичні форми (*colder, smaller* і т. д.), а також через аналітичні форми (*more wonderful / the most wonderful*).

Загалом, аналізуючи особливості та функції прикметника в англійській мові, важливо пам'ятати, що прикметники англійської мови не змінюються за числами, родами чи відмінками, однак змінюються за ступенями порівняння.

Розглядаючи функції прикметника англійської мови, слід зауважити також відмінності у синтаксичних його функціях у порівнянні з прикметниками української мови. Натомість, в англійській мові значно менше засобів для розмежування форм та синтаксичних функцій прикметників. Так, англійський прикметник не має повної та короткої форми, які надавали б можливість розрізнати атрибутивну та предикативну синтаксичні функції.

Звернемо увагу на функції прикметника більш детально. Основна функція прикметника це означення, при цьому характерним є препозитивне функціонування. Втім, можливою є і постпозиція, котра забезпечує семантичну вагомість визначення та несе окремий семантичний наголос, наприклад: *There is a light glowed, warm, tawny, against the stark brightness of the night*. Друга синтаксична функція прикметника – це функція

предикативного члена, наприклад: *He was grave and tense with his news* [7, с. 68]. При цьому більшість прикметників здатні реалізувати обидві ці функції, хоча інколи прикметник може репрезентувати лише одну з функцій [Іванова, с. 36]. Зокрема, такі прикметники, як *live, joint, wooden, weekly, daily, monthly* і т. д. можуть вживатися лише в атрибутивній функції (наприклад, *a joint enterprise, his daily attempts, wooden wall*). У той же час, прикметники *glad, averse (to), bound for, concerned* означають відношення до когось, чогось або стан і вживаються лише у предикативній функції. А прикметники *certain, ill* та ін. змінюють семантику в залежності від того, чи вживаються вони у предикативній чи в атрибутивній функції, наприклад: *a certain person – I am certain the report is ready; ill tidings – She is ill*.

Відповідно, основними синтаксичними функціями прикметників виступають функція означення і функція предикативного члена, але не всі прикметники можуть виступати в обох функціях.

Прикметник, як самостійна частина мови, що охоплює слова, що позначають ознаки предмета, розкриває своє значення без будь-яких додаткових слів [18, с. 418–422]. Установлено, що він може найменуєвати ознаки предметів і явищ суспільного життя й природи, які пізнає людина, а також виконує інформативну функцію у спілкуванні між людьми. Отже, прикметник функціонує у мові не в якості ізольованої одиниці, а вступає в різноманітні зв'язки та відношення з іншими одиницями того ж рівня, тобто з іншими словами, а також з одиницями інших рівнів мови [39, с. 73], а його семантичну структуру становить сукупність усіх значень [30].

Системності мови та її окремих компонентів характерний високий ступінь конкретності [20, с. 15], що враховує усі нові нюанси та зміни. Саме з цієї точки зору і є цікавим прикметник, семантичну самобутність якого визначають багато лінгвістів, а саме його ознаковість і семантично стильовий зміст [46; 47]. Багата та гнучка система прикметників англійської мови створює різносторонні зображувально-виразні можливості, а тому

прикметники є одним із провідних засобів створення образності та виразності у художній літературі, публіцистиці, розмовному мовленні тощо.

Т. Волинець вказує, що прикметник у мовній системі зазвичай позиціонується як частина мови поліфункціональна, яка володіє багатьма ознаками з точки зору семасіології та стилістики. На думку вченої, повний спектр як семантичних, так і граматичних властивостей прикметника націлений на атрибуцію предметного світу, його оцінку та характеристику. Семантична і граматична багатоплановість прикметника забезпечує смислове різноманіття й еластичність його здатності до сполучуваності, дозволяє градувати навколишній світ та представляти його за певною шкалою оцінок [49, с. 161].

Відповідно, оцінні та характеризуючі можливості прикметника активно використовуються в граматичній організації тексту, нерідко граматичні форми прикметників при реалізації авторського задуму набувають підвищеної смисло- та текстоутворюючої значимості.

У художньому та публіцистичному тексті прикметник виконує переважно естетичну функцію, чому сприяє його здатність до яскравої виразності. У той же час не менш важливе значення має інформативна функція прикметників, адже вони використовуються для звуження об'єму поняття, яке виражається іменником. Це і робить прикметник незамінною частиною мови в усіх стилях при виникненні необхідності конкретизації значення, яке позначається предметним словом. Прикметники конкретизують все те, що було назване іменниками, роблять його доступним для конкретно-чуттєвого сприймання, передають статичні ознаки за кольором, розміром, формою, якостями, властивостями, і тим самим, формують в уяві художні образи. Без прикметників мовна картина світу була б одноманітною, безбарвною і невиразною [23, с. 44].

Однією із стилістичних форм функціонування прикметника у різних функціональних стилях є форма епітету. Епітет – це загальновідомий словесний художній засіб, це художнє, образне означення, що підкреслює

характерну рису, визначальну якість явища, предмета, поняття, дії. Значення епітетів у художньому тексті складно переоцінити. Н. Ф. Шимків зазначає, що епітети, як образні засоби мови, займають важливе місце в системі тропів. Значною мірою саме в семантиці й структурі епітетних конструкцій займає індивідуальне художньо-словесне моделювання світу [37, с. 173].

О. С. Ахманова визначає такі види епітета: епітет прикрашальний, пояснювальний, пейоративний, перенесений, постійний, тавтологічний [51, с. 338–339]. Епітет є давнім образним засобом мови.

Більшість дослідників визначають епітет як художнє означення, акцентуючи увагу на його образно-естетичній функції (Д. І. Ганич, О. О. Селіванова, О. Д. Пономарів, А. О. Ткаченко, П. С. Дудик та ін.). Однак значна частина науковців розглядає епітет у широкому розумінні – як будь-яке означення, що вживається для вирізнення предмета думки (Л. І. Тимофєєв, О. О. Потебня, Л. О. Пустовіт, С. Я. Єрмоленко).

Втім, наука досі не володіє розробленою теорією епітета, немає єдиної термінології, необхідної для характеристики різних видів епітетів. Поняття «епітет» іноді невиправдано поширюють, відносячи до нього будь-який прикметник, який виступає в ролі означення. Але до епітетів не слід зараховувати прикметники, які вказують на відмітні ознаки предметів і які не дають їх образної характеристики.

Говорячи про функціонування прикметників у тексті, доцільно також, окрім інформативної та естетичної функцій, виділити й стилістичну їх функцію. Зокрема, стилістичний підхід до вивчення епітетів дає можливість виділити в їх складі три групи [23, с. 140]:

1. Підсилювальні епітети, які вказують на ознаку, що міститься у певному слові: *contemptuous laughter*, *nervous tension* тощо. До підсилювальних епітетів належать і тавтологічні, наприклад: *nocturnal darkness*.

2. Уточнюючі епітети, які називають відмітні ознаки предмета (величину, форму, колір і т. д.): *dark pleading eyes* тощо. Між підсилювальними та уточнюючими епітетами не завжди можна визначити чітку межу.

3. Контрастні епітети утворюють з певними іменниками сполучення протилежних за змістом слів – оксюмори: *boring gift* і т. д.

Т. Волинець також виділяє категорію відносних прикметників, розглядаючи їх виражальний потенціал у художньому тексті окремо від якісних прикметників. Дослідниця стверджує, що художня значимість відносних прикметників зазвичай проявляється при розвитку в їх семантичній структурі якісних значень, які, як правило, виникають на основі різного роду конотацій або на основі асоціативних уявлень, пов'язаних із базовими лексемами [49, с. 163]. Як зазначав В. В. Виноградов, «якісність відшукується у формах відношень між особами, ... абстрактними поняттями. Вона виводиться з відношення до дії, відшукується у відношенні предмета до предмета» [3, с. 83].

За спостереженнями Л. І. Донецьких та О. С. Лех, найактивніше метафоричні значення розвиваються у відносних прикметників, пов'язаних словотворчими відносинами з іменниками тематичної групи «матеріал», зокрема з її лексико-семантичними підгрупами «метал», «мінерал», «дорогоцінні камені», і з іменниками з тематичних груп «тканини», «речовини», «рослини», «продукти», «мистецтво», «релігія», «явища природи» та ін. [20, с. 5; 8, с. 34].

Тож, прикметник є одним із найбільш вживаних частин мови та лексем, які входять до складу більшості стилістичних засобів. Прикметник становить основу епітетів та багатьох метафоричних перенесень. Прикметники є вагомим лексичним засобом у багатьох типах текстів та функціональних стилів. Серед функцій прикметника у тексті виділяються синтаксична, інформативна, естетична, стилістична, описова, конкретизуюча та інші типи функцій.

1.2 Політичний коментар як жанр політичної періодики

Як показав аналіз функціональних особливостей прикметника, він часто володіє потужним образним потенціалом, що робить його актуальним лексичним засобом, передусім, у таких функціональних стилях, як художній та публіцистичний.

Публіцистичний стиль займає важливе місце у системі функціональних стилів англійської мови, оскільки він наділений своєрідними стилеутворюючими ознаками. Публіцистика багата мовними засобами, а також відзначається яскравою експресивністю та оцінним характером, що є своєрідним відображенням актуальних проблем суспільного життя. А. П. Коваль зазначає, що з-поміж інших функціональних стилів публіцистичний стиль виділяється тим, що добір і використання мовних засобів відбувається шляхом поєднання прагнення до підсилення логічного й емоційного боку висловлення [12, с. 10].

Своєрідне, індивідуальне в загальних стильових ознаках публіцистики виявляється через різновиди текстів певного стилю, що різняться метою мовлення, використовуються в різних сферах спілкування і називаються жанрами [27, с. 18]. Серед публіцистичних жанрів виділяють виступи на зборах політичного характеру, передову статтю, теоретично-публіцистичну статтю, ідеологічну консультацію, репортаж, фейлетон, памфлет, есе, морально-етичну статтю, нарис (хоча жанр нарису не є однорідним, адже його відносять і до публіцистики, і до художньої літератури; виділяють також наукові нариси), спортивний огляд тощо.

Дослідники також виділяють підстилі публіцистичного стилю: газетно-публіцистичний (мова газети), агітаційний (заклики, листівки, прокламація), офіційний політико-ідеологічний (постанови), масово-політичний (виступи на зборах політичного характеру). Однак чіткої межі між цими підстилями в науці не існує. Важливе місце серед них посідає газетно-публіцистичний

підстиль. Окремо виділяють стиль засобів масової інформації (мова газет, журналів, радіо, телебачення) [24, с. 227].

У цьому дослідженні звертаємо увагу на політичну періодику як один із підстилів публіцистичного стилю англійської мови. Періодична політична преса у соціально-політичному просторі діє як цілісна інформаційна система, яка оперує низкою жанрів. Нас цікавить такий жанр, як політичний коментар. Розглянемо поняття та особливості політичного коментаря як жанру політичної періодици більш детально.

Сучасний словник літератури і журналістики трактує коментар як роз'яснювальне або критичне міркування чи витлумачення певних подій і фактів громадського, наукового, культурного життя. Коментар пояснює зміст певної події, політичного чи історичного моменту [5, с. 237]. Як випливає із цього визначення, основне призначення коментаря – це пояснення, роз'яснення якоїсь події, факту чи явища.

Політичний коментар розглядаємо, як форму соціокультурної дійсності, яка виражає критичне мислення адресанта з приводу актуальної суспільно-політичної події з метою об'єктивізації інформації, здатної вплинути на світогляд адресата, за чий інтереси і права здійснюється безперервна боротьба політичних сил. Слід зазначити, що під критичним мисленням ми розуміємо систему суджень, які базуються на аргументації, обґрунтованих оцінках, інтерпретації, які можна застосувати до заявлених ситуацій і проблем.

На думку О. А. Рудої, під політичним коментарем слід розуміти медійний інформаційно-аналітичний текст, який слугує цілям не стільки передачі інформації, скільки її насиченню маніпулятивним потенціалом для впливу на свідомість і емоційно-чуттєву сферу масової аудиторії і подальшого управління ними. Також дослідниця вбачає покликання публіцистичного політичного коментаря у створенні образів ключових політичних фігур, суспільно значущих ситуацій через інтенціональний відбір і організацію мовних одиниць, що максимально задовольняють цю мету відповідно до політичної платформи окремого медіа-видавництва [31, с. 14].

Комунікація у рамках політичного коментаря здійснюється між автором повідомлення (політичний оглядач, колумніст, аналітик, репортер, коментатор, рецензент і т. д.) і цільовою аудиторією (певна соціальна група людей або масовий розосереджений адресат).

Завдання оперативного коментування будь-якого суспільно-політичної події здатна вирішити людина з аналітичним складом розуму, яка вільно володіє матеріалом і майстерністю критичного оцінювання ситуації. Автор повідомлення виступає своєрідним комунікативним посередником, що репрезентує ідеї соціального інституту для суспільства. Каналом поширення інформації виступає Інтернет-середовище і мас-медіа [29, с. 234].

Політичний коментар, на думку М. А. Семкіна, має структуру, жанроутворюючими компонентами якої є учасники комунікації, медійний канал зв'язку, а також комунікативні стратегії. Коментар як жанр політичного публіцистичного тексту має таку структуру (рис. 1):

Рис. 1. Схематичне зображення структури коментаря

Істотний вплив на сприйняття політичного коментаря можуть мати особливий набір медійних ознак, характерних для окремо взятого засобу масової інформації. Наприклад, у газеті чи журналі вербальна частина тексту

може бути виділена графічно і посилена ілюстративно; на радіо здійснюється за допомогою інтонаційних конструкцій за допомогою підвищення голосу і застосування звукового супроводу; на телебаченні інформація представлена відеорядом. Автор при передачі повідомлення використовує певний набір комунікативних стратегій, що варіюється у залежності від типу висловлювання, орієнтованого на учасників спілкування [29, с. 235].

Специфіка політичного коментаря розкривається у його ідейному змісті (певна тема), публіцистичному стилі, композиційній побудові. Автор вибирає такий спосіб викладу інформації, щоб максимально впливати на ментальну сферу адресата для зміни його поведінки. Спонукаючи соціум до будь-яких дій – це персуазивний критерій формування дискурсу політичного коментаря.

Інформаційне повідомлення і політичний коментар є первинними інституційними жанрами для скандалу, який, отримавши підживлення у вигляді громадських дебатів, може набути необхідного резонансу для розвитку. Слід зазначити, що інформаційне повідомлення виступає комунікативним минулим по відношенню до політичного коментаря, який за термінологією Т. В. Шмельової можна назвати «жанром-реакцією» [38, с. 92].

Політичний коментар згадує референтну подію, але фактична інформація про нього опосередкована. Коментатор переконує реципієнта в об'єктивності викладу інформації. Аналітична частина політичного коментаря посилена експресивними засобами мови для переконання у чомусь, що приводить до готовності діяти.

Відповідно, політичний скандал – комунікативне майбутнє для коментаря. Зобразимо піраміду комунікативних подій, з огляду на параметр напруженості та темпоральний аспект (рис.2):

Рис. 2. Піраміда комунікативних подій

До усної реалізації політичного коментаря відноситься публічна промова, інтерв'ю, дебати. Усне публічне мовлення – монологічна форма комунікації, що поєднує книжково-письмові риси викладу думки політика (коментатора) і елементи живої усної мови. Невеликий обсяг повідомлення має чітку синтаксичну структуру речень, лексичні повтори, асоціативні зв'язки [29, с. 236].

Дискурс політичного коментаря виконує провідну синтезуючу функцію, вбираючи в себе ряд таких жанрів як усне публічне мовлення, інтерв'ю, політичні дебати, політичний блог, політична стаття, «пряма лінія», авторська колонка. Слідуючи за результатами досліджень М. А. Семкіна [32], графічно представимо жанрове розмаїття дискурсу політичного коментаря наступним чином (рис. 3):

Рис. 3. Різновиди політичного коментаря

На думку М. М. Михайлова, основна функція публіцистичного тексту реалізується в «ідеологічному впливі на широкий загал, формуванні у них певного світогляду, суспільно-політичної свідомості з тим, щоб переконати їх у правильності та доцільності тих чи інших суспільних ідеалів або конкретних заходів, з тим, щоб організувати їх і спонукати до певних дій» [26, с. 34-35].

Політичні ж коментарі мають емотивний заряд особистісних смислів і індивідуальних оцінок, що провокує реакцію і обговорення в середовищі наївних комунікантів, породжуючи дискусії на мітингах, у громадському транспорті і т. д. Спілкування стає інтегруючим, якщо комуніканти сходяться на думці з якого-небудь питання, і конфліктним – коли думки різняться. Численні реакції на події та «реакції на реакції» створюють складне дискурсивне утворення, різновид конфліктного спілкування, де відбувається зіткнення інтересів різних соціальних груп і відстоювання етичних норм.

Відповідно, політичний коментар має свою структуру, компонентами якої є учасники спілкування, медійний канал зв'язку, комунікативні стратегії. Специфіка проявляється в ідейному змісті, публіцистичному стилі, композиційній побудові, темпоральною моделлю якого є дія у вигляді «дискурсу-стимулу» (подія), «дискурсу-реакції» (політичний коментар) і «дискурсу-реакції на реакцію» (політичний скандал).

1.3 Перекладознавчі засади передачі функціональної семантики англійської лексики українською мовою

Розглядаючи питання функціональної семантики англійських прикметників у тексті англomовного політичного коментаря з точки зору аспекту перекладу, слід звернутися до вивчення перекладознавчих засад передачі функціональної семантики англійської лексики українською мовою.

Як показало вивчення особливостей прикметників в англійській мові, прикметники української та англійської мов, збігаючись в загальнокатегоріальному значенні та основних їх функціях у тексті, все ж мають деякі відмінності лексичного наповнення і функціональної приналежності. Це і обумовлює основні труднощі перекладу прикметників англійської мови засобами української мови.

Працюючи з прикметниками, перекладач має визначити не тільки синтаксичні та семантичні властивості цієї частини мови, але також функції, які прикметники виконують у тексті.

(64) *The United States' relationship with Russia is today the worst that it has been since 1985 (Stent A. Why are US-Russia relations so challenging)*

На сьогодні відносини Сполучених Штатів з Росією є найгіршими з 1985 року.

У цьому випадку прикметник у найвищому ступені порівняння *the worst* перекладається як *найгірший*, тобто використовується лексичний відповідник даної лексеми в українській мові. Замінюється лише модель утворення найвищого ступеню порівняння відповідно до граматичних особливостей мови перекладу.

На другому етапі роботи перекладача над перекладом має здійснюватися відбір у мові перекладу еквівалентних засобів відтворення найважливіших рис тексту-оригіналу, а також вибір засобів, які перекладач використає на завершальному третьому етапі.

В. В. Коптілов протиставляє третій етап аналізу, тобто тут мова йде вже про синтез у нове текстове поєднання тих рис і ознак першоджерела, які виокремлені перекладачем на першому етапі [15, с. 79–80]. На третьому ж етапі перекладу ці ознаки оригіналу трансформуються відповідно до особливостей мови перекладу.

Відповідно, переклад включає у себе декілька технічних етапів роботи перекладача. Одним із найважливіших є етап аналізу лексичних та граматичних особливостей мови твору-оригіналу та віднаходження відповідних прийомів та засобів їх перекладу іншою мовою. Цей процес передбачає низку труднощів та викликів, з якими стикається перекладач, тому звернемося до більш детального вивчення проблем перекладу лексичних та граматичних конструкцій англomовних публіцистичних творів політичних жанрів.

У контексті перекладацького аспекту передачі функціональної семантики англomовних прикметників засобами української мови, слід також звернутися до визначення основних прийомів, засобів, інструментів перекладу. Зокрема, лексичними особливостями перекладу є вибір адекватного словникового відповідника або варіанту перекладу лексем та лексичних конструкцій. Окрім того, перекладач працює над відбором доцільних перекладацьких прийомів та засобів, визначає межі припустимості застосування перекладацьких лінгвістичних трансформацій. Працюючи над функціональними особливостями прикметників, особливо важливо враховувати стилістичні особливості творів публіцистичного стилю. До стилістичних лексичних особливостей публіцистичного політичного тексту відносять стилістичні тропи, до яких належать епітети, порівняння, метафори, метонімії, синекдохи і т. д. Переклад стилістичних засобів є важливим завданням, оскільки тропи відіграють важливу роль у тлумаченні та інтерпретації тексту, яскравих образів публіцистичного тексту [42, с. 47].

Лексичні конструкції і фразеологічні одиниці, як елементи денотативної системи вихідної мови, у практиці перекладу прийнято поділяти на перекладні

еквіваленти (у яких наявні відповідники), та безеквівалентні одиниці, у яких немає відповідників у цільовій мові [13, с. 720]. Перекладні еквіваленти, або еквівалентні одиниці можна поділити на одноквівалентні (які мають лише один перекладний відповідник) і багатоеквівалентні (у яких наявні два або більше перекладних відповідників). При цьому слід пам'ятати, що не завжди у перекладача існує можливість використати словниковий варіантний відповідник, адже словники можуть не містити деяких відповідників неоднозначного слова, а варіанти-відповідники певних слів взагалі не фіксуються словниками [43, с. 125]. Звернемо увагу на основні прийоми перекладу та перекладацькі трансформації, які можуть використовуватися у процесі перекладу лексичних засобів публіцистичного тексту. Одним із найбільш простих у застосуванні прийомів перекладу лексичних одиниць є прийом транскодування – такий спосіб перекладу, під час якого звукова чи графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу. До видів транскодування належать транскрибування (літерами мови перекладу передається звукова форма слова вихідної мови), а також транслітерування (слово вихідної мови передається по літерах) [44, с. 35].

Прийом транскодування використовується у випадках, коли у культурі мови перекладу немає відповідного поняття або явища та, відповідно, еквівалента слова, яке це явище називає. У такому випадку перекладач не має змоги підібрати слова в мові перекладу, які б могли адекватно передати зміст поняття і задовольнити вимоги адекватного та еквівалентного перекладу.

Іншим лексичним прийомом перекладу є калькування (дослівний або буквальний переклад). Калькування визначається як спосіб перекладу лексики, при якому їх складові частини замінюються лексичними відповідниками цільової мови. Перекладатися можуть морфеми або слова у складі стійких словосполучень. Калькування може використовуватися разом з іншими способами перекладу. Цей прийом перекладу передбачає, що відповідником вихідної лексеми в цільовій мові слугує перший за порядком відповідник у словнику [13, с. 721]. Калькування може застосовуватися лише

за умови збереження перекладним відповідником норми вживання і сполучуваності слів у мові перекладу:

(64) *Moscow's interference in the 2016 U.S. presidential election and what appears to be its continuing attempts to affect the 2020 election campaign have made Russia a toxic domestic issue in a way that it has not been since the 1950s (Stent A. Why are US-Russia relation so challenging).*

Втручання Москви у вибори президента США у 2016 році та її постійні спроби вплинути на виборчу кампанію 2020 року зробили Росію настільки токсичною внутрішньою проблемою, якою вона не була з 1950-х років.

У цьому прикладі також використовується прийом калькування, наприклад: *toxic domestic issue* – токсична внутрішня проблема; *continuing attempts* – постійні спроби. Окрім того, при перекладі прикметників можуть використовуватися перекладацькі трансформації, наприклад: *presidential election* – вибори президента. У цьому випадку використана граматична заміна, коли прикметник у тексті оригіналу змінюється на іншу частину мови (іменник) при перекладі.

Аналогічним чином використовується граматична заміна й при перекладі *election campaign* як виборча кампанія. У цьому випадку вбачаємо протилежну граматичну заміну – якщо у тексті оригіналу використовується іменна форма прикметника *election*, то при перекладі вона передається прикметником *виборча*.

Для передачі функціональної семантики прикметників також може використовуватися описовий переклад, у процесі якого слово, словосполучення або фразеологізм замінюються у мові перекладу словосполученням, яке адекватно передає зміст цього слова або словосполучення. При цьому, описовий переклад повинен точно передавати основний зміст позначеного вихідною одиницею поняття. У той же час, опис не повинен бути надмірно багатослівним та складним, так само як і структура словосполучення не повинна бути складною.

У ході перекладу також можуть застосовуватися різноманітні перекладацькі трансформації. І. В. Корунець вказує, що перекладацькі трансформації – це перекладацькі перетворення, які допомагають здійснити перехід від одиниць мови оригіналу до одиниць мови перекладу та забезпечити адекватність перекладу [17, с. 210].

При роботі над передачею функцій прикметників у ході перекладу доцільно звернутися до лексичних та граматичних перекладацьких трансформацій. Так, до лексичних перекладацьких трансформацій належать додавання (розширення), скорочення, опущення, перестановка (або переміщення). Додавання полягає у використанні в перекладі додаткових лексичних одиниць для передачі імпліцитних елементів змісту оригіналу. Протилежною перекладацькою трансформацією є скорочення, яке полягає у відмові від передачі при перекладі семантично надлишкових слів, значення яких несуттєве або легко відновлюються в контексті [13, с. 721].

Іншою перекладацькою трансформацією є перестановка (або переміщення), яка полягає у використанні найближчої відповідності перекладній одиниці мови в іншій частині висловлювання у тексті перекладу, зміна порядку слідування одиниць перекладу в порівнянні з порядком слідування одиниць оригіналу [17, с. 215].

Також можуть використовуватися лексико-семантичні заміни (генералізація, конкретизація, логічна синонімія, модуляція), які передбачають використання таких одиниць мови перекладу, значення котрих відрізняється від значення одиниць вихідної мови. До лексико-семантичних заміні належать:

- генералізація – заміна одиниці лексеми, яка в оригіналі має вужче значення, одиницею цільової мови, в якій ширше значення;
- конкретизація – лексико-семантична заміна одиниці мови оригіналу, яка має ширше значення одиницею цільової мови, яка має вужче значення;
- логічна синонімія – заміна одиниці вихідної мови одиницею мови перекладу, що є для даного контексту її синонімом;

– модуляція (іноді має назву «смісловий розвиток») – це заміна слова чи виразу вихідної мови словом чи виразом мови перекладу, значення яких не збігається повністю з вихідним, однак є логічним наслідком значення вихідної одиниці [3, с. 66].

Крім того, слід згадати і про лексико-граматичні прийоми в роботі перекладача. Так, антонімічний переклад – це заміна стверджувальної форми оригіналу на негативну форму в перекладі або навпаки (негативної на стверджувальну), причому це супроводжується заміною лексичної одиниці вихідної мови на одиницю мови перекладу з протилежним значенням [42, с. 7].

При використанні антонімічного перекладу слід також враховувати наявну у вихідному творі лексику, характер та стильові особливості тексту, частоту вживання у мові тексту тих чи інших одиниць та конструкцій. Дії перекладача вимагають урахування всіх особливостей тексту оригіналу [45, с. 92].

Іншим прийомом є експлікація – заміна лексичної одиниці вихідної мови словосполученням, яке експлікує її значення, тобто таким, яке дає більш-менш повний опис цього значення в мові перекладу. Використовується для перекладу лексичних та граматичних конструкцій тексту також компенсація, яка є передбачає передачу втрачених при перекладі елементів сенсу через треті засоби. Не обов'язково компенсація використовується у тому ж самому місці, що і в оригіналі, а може використовуватися у іншій частині речення чи тексту [17, с. 215].

Однією з проблем перекладу прикметників та стилістичних засобів, у склад яких включені прикметники, також є лаконічність англійської мови, її тяжіння до стислості та економії мовних засобів. У деяких англійських реченнях та конструкціях наявні сполучення слів, де одна з логічних ланок може опускатися. Це здійснюється через можливості англійської мови до такої економії, а також через здатність носія мови заповнити ці пропуски. Натомість, читач перекладу не володіє такими можливостями, а тому наявні логічні пропуски завжди мають заповнюватися перекладачем при перекладі.

Важливо зазначити, що для вираження змісту англійських прикметників можуть використовуватися різні структурно-граматичні одиниці української мови. При цьому лексичні та лексико-граматичні трансформації, яким піддаються якісні та відносні прикметники при перекладі українською мовою, можуть розрізнятися як кількісно, так і якісно.

Можлива при перекладі неповна передача лексичного обсягу та семантики англійських прикметників, що, зазвичай, свідчить про відмінності у сприйнятті та визначенні навколишнього світу представниками різних культур. Значна частина граматичних і лексичних трансформацій англійських прикметників при перекладі українською мовою не є наслідком розбіжностей у граматичних системах мов, які зіставляються, а також відображенням об'єктивної дійсності. При цьому такі особливості перекладу можуть обумовлюватися індивідуальним рішенням перекладача.

Важливо також зауважити, що творча індивідуальність перекладача – це поняття особливе, адже саме мистецтво перекладу є мистецтвом перевтілення, мистецтвом відтворення різних оригіналів, при тому, що перекладач може володіти унікальним багажем фонових знань, перекладацьких технік тощо. Результат діяльності перекладача залежить не тільки від співзвучності з оригіналом, від індивідуальної схильності до роботи над ним, але і від здатності розширювати свої власні художні можливості.

Щодо перекладацьких засад передачі функціональної семантики англійської лексики українською мовою, то варто також пам'ятати, що важливим у процесі перекладу є дотримання правил еквівалентності та адекватності перекладу. Мета перекладу полягає у тому, щоб якомога ближче познайомити читача (чи слухача), який не знає мови оригіналу, з текстом (чи змістом усного мовлення). А тому перекласти – означає вірно висловити засобами однієї мови текст, виражений раніше засобами іншої мови. Відмінність перекладу від переказу чи скороченого викладу, або будь-якого іншого виду так званих адаптацій, полягає саме у правильності та повноті передачі матеріалу [40, с. 15].

Переклад як засіб міжкультурної комунікації – це завжди певна мовна дія. Професор І. С. Шевченко, розглядаючи процес перекладу на засадах діяльнісного інтерпретативного підходу, говорить про необхідність свого роду реконструкції перекладачем діяльності автора протягом породження тексту оригіналу [35, с. 7].

У сучасних процесах міжкультурної комунікації переклад займає вагоме місце, все частіше розглядаючись вченими як механізм репрезентації інших культур. Перекладач при цьому виконує роль інтерпретатора смислового коду, який закладений у вихідному тексті, а не звичайного вербального перекладача. Задача перекладача, таким чином, полягає у тому, щоб не тільки передати одиницю однієї мови за допомогою одиниці іншої мови – перекладач передає саму функцію вихідного засобу, шляхом підбору засобу з аналогічною функцією в іншій мові, тобто функцію призначену викликати в адресата певне інтелектуальне чи емоційне переживання.

Оптимальність перекладу зумовлена не тільки знанням алгоритмів іншої культури, але й перетином ментальних просторів автора вихідного тексту та перекладача. Але необхідно пам'ятати, що ментальні простори індивідів ніколи не будуть повністю співпадати, оскільки вони визначаються лише індивідуальними знаннями та уявленнями і репрезентуються індивідуальним вербальним кодом. Необхідно також зазначити, що індивідуальні ментальні простори мають деякі «спільні зони» [41, с. 45], що напряму впливають на якість та повноту процесу перекладу. Переклад буде тим успішнішим, чим ширшими є зони перетину ментальних просторів автора вихідного тексту і перекладача. Саме тому процес визначення та вибору засобів для вдалого перекладу значною мірою несе у собі творче начало.

Якщо перекладач усвідомлює власну діяльність, а не працює механічно – то він буде зацікавленим у правильному виборі мовних засобів. Власним завданням перекладача тут буде об'єктивне відображення оригіналу, що й зумовлює відбір відповідних засобів мови перекладу, необхідних для вірного тлумачення оригіналу [40, с. 18]. Часто дослівний переклад викликає у

іншомовного адресата нерозуміння, адже при дослівному перекладі порушується головне правило перекладу – перекладений дискурс має впливати на іншомовного адресата так само, як і оригінал впливає на свого.

Тож, враховуючи те, що основним завданням перекладача є максимально повна передача змісту оригіналу і створення адекватного перекладу, здатного відтворити форму і зміст оригіналу засобами підбору відповідників (еквівалентів, аналогів і за допомогою описового перекладу), доцільно розглянути питання еквівалентності та адекватності перекладу.

Особливо важливим дотримання принципів адекватності та еквівалентності перекладу є у контексті перекладу політичного коментаря, адже цей жанр публіцистичного стилю має не просто прагматичний, але маніпулятивний характер. Для перекладача важливо передати всі маніпулятивні прийоми та стратегії впливу на читача. Важливу роль у якості засобу емоційного, експресивного впливу на читача у політичному коментарі відіграють прикметники. Для ефективного відтворення функціональної семантики прикметників у англomовному політичному коментарі важливо як дотримуватися розглянутих принципів та засад перекладу, так і доцільно й ефективно використовувати розглянуті лексичні та лексико-граматичні прийоми і перекладацькі трансформації.

Тож, переклад прикметника у дискурсі публіцистичних текстів є непростою задачею для перекладача, потребує не просто майстерного володіння перекладацькими прийомами та методами, але й високим рівнем фонових знань, який допоможе розпізнати та ідентифікувати функціональні особливості прикметника у тексті політичного коментаря та здійснити адекватний, еквівалентний переклад з урахуванням національно-культурного фону мови оригіналу, мови перекладу та власне компетентності (або її відсутності) потенційного реципієнта тексту перекладу.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СЕМАНТИКИ АНГЛІЙСЬКИХ ПРИКМЕТНИКІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТУ ПОЛІТИЧНОГО КОМЕНТАРЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

2.1 Аналіз функціонально-семантичних відношень у системі прикметників англomовного політичного коментаря

Розглянемо типологію прикметників, які використовуються у текстах англomовних політичних коментарів. Так, за будовою прикметники можна поділити на прості (*simple adjectives*), похідні (*derived adjectives*), складні (*compound adjectives*). У текстах політичних коментарів використовуються всі ці типи прикметників. Зустрічаються прості прикметники, наприклад: *serious, little, small, local* тощо, а також похідні прикметники, для яких притаманна наявність префіксів та суфіксів, наприклад: *complicated, important, illegal, actual* тощо. Окрім того, присутні й складні прикметники, які мають у своєму складі два або більше кореня: *job-related, law-abiding, Democratic-leaning* тощо.

За своїм значенням прикметники в англійській мові також поділяються на відносні (*relative adjectives*) та якісні (*qualitative adjectives*). Відносним прикметникам не притаманні ступені порівняння, вони описують предмети чи через їх відношення до часу, матеріалів, зв'язку та місця, наприклад: *job-related, local, Republican, American* тощо. Більшість прикметників належать до групи якісних, наприклад: *small, different, clear* і т. д. Окрім того, якісні прикметники у текстах політичних коментарів часто вживаються у різних ступенях порівняння, наприклад: *less clear, more important, better* тощо.

Окрім зазначених груп прикметників, у текстах англomовних політичних коментарів також використовуються й семантичні типи прикметників. Зокрема, якісні прикметники поділяються на два підкласи: емпіричні та раціональні прикметники [25, с. 125]. Емпіричні прикметники виражають

ознаки, які виникають у свідомості людини внаслідок одноетапної розумової операції зіставлення тієї якості предмета, яка була сприйнята органами чуття, з поняттям норми якості, характерної для цього класу предметів. Тобто, ці прикметники позначають ті якості предметів, які сприймаються людиною одним із її органів чуттів.

Підклас емпіричних прикметників охоплює кілька тематичних груп, основним критерієм розмежування яких виступає те, яким органом чуття сприймається та чи інша ад'єктивна ознака. Наприклад, можна виділити такі групи емпіричних прикметників: ознаки предметів, які сприймаються органами зору, органами дотику, слуху, нюху тощо. У текстах політичних коментарів такі прикметники не зустрічаються, або ж зустрічаються дуже рідко. Політична сфера діяльності людини не включає конкретних емпіричних практик, однак оперує здебільшого абстрактними поняттями.

Натомість, у жанрі публіцистичного стилю часто зустрічаються раціональні прикметники, які означають ознаки предметів та явищ, що виникають на основі сприйнятих органами чуттів ознак в результаті аналізу, співставлення, умовиводів [21, с. 60], наприклад:

(60) In an age of wicked problems, beware of simple solutions (McMillan T. In An Age Of Wicked Problems, Beware Of Simple Solutions).

У епоху страшних проблем остерігайтеся простих рішень.

У цьому уривку використані прикметники *wicked* та *simple*. Це якісні раціональні прикметники, адже прикметник *wicked* стосується моральної оцінки певного явища, тоді як прикметник *simple* стосується результату співставлення як процесу інтелектуального процесу, раціоналізації.

Окрім того, використовуються у текстах політичних коментарів, як жанру публіцистичного стилю, емотивні та оцінні прикметники. У цьому полягає функціональне навантаження прикметників у тексті. Наприклад, у наступному прикладі прикметники використовуються для надання оцінки та вираження ставлення автора до описуваних явищ:

(60) *These tangled, layered and deeply urgent dilemmas seem to cry out for Professionally Smart People to comment on them, to make sense of them, to solve them, and often in opinion columns of 1,000 words or less (McMillan T. In An Age Of Wicked Problems, Beware Of Simple Solutions).*

Ці заплутані, нашаровані та глибоко нагальні дилеми, здається, кричать, щоб Професійно Розумні Люди коментували їх, осмислювали їх, вирішували і часто в колонках думки, що складають 1000 слів або менше.

Зокрема, в уривку використовуються прикметники *tangled, layered, urgent*, які є якісними раціональними прикметниками. Ці прикметники також належать

до категорії оцінних прикметників, оскільки з їх допомогою автор оцінює певні явища. При цьому оцінні прикметники можуть виражати негативну, позитивну чи нейтральну оцінку, що також дозволяє їх класифікувати. У цьому випадку прикметники надають нейтральну оцінку, тоді як прикметник *wicked*, наприклад, має різко негативне забарвлення. У тексті використовується й позитивно-оцінний прикметник *smart*. Окрім того, у наведеному уривку використовуються й інші типи прикметників, а саме – вказівний прикметник *these*.

Серед категорій прикметників, які можуть використовуватися у текстах англомовних політичних коментарів, зустрічаються також прикметники-епітети, наприклад:

(60) *A wicked problem is a societal challenge, like inequality in education or climate change, that cuts across multiple institutions and brings together numerous stakeholders with competing interests (McMillan T. In An Age Of Wicked Problems, Beware Of Simple Solutions).*

Злісна проблема – це суспільний виклик, такий як нерівність в освіті чи зміна клімату, який охоплює численні установи та об'єднує численні зацікавлені сторони з конкуруючими інтересами.

У цьому уривку використовуються такі прикметники, що виконують у тексті роль епітетів, як *wicked*, а також якісні раціональні прикметники

societal, multiple, numerous, competing. Інші приклади використання епітетів у тексті політичного коментаря спостерігаємо на матеріалі такого уривку:

(62) *In fact, 51 percent of those polled believe he is dishonest, while 60 percent think he is reckless (Peyronnin J. Journalism Fights For Its Life).*

Насправді 51 відсоток опитаних вважає, що він нечесний, тоді як 60 відсотків вважають його необдуманим.

У цьому реченні епітетами виступають такі прикметники, як *dishonest* та *reckless*. Використання епітетів у тексті політичного коментаря дозволяє надати тексту оцінності та емотивності, хоча більшість вживаних прикметників – нейтральні з точки зору емотивного та образного навантаження.

Кожен із типів прикметників виконує у тексті політичного коментаря низку функцій. Зокрема, відповідно до функціонального навантаження, серед системи прикметників, які використовуються у текстах політичних коментарів виділяємо також підсилювальні, уточнюючі, контрастні прикметники [23, с. 140]. Розглянемо приклади використання таких прикметників у текстах англомовних політичних коментарів.

Так, до підсилювальних прикметників належать прикметники, які вказують на ознаку того чи іншого явища чи предмета, наприклад: *serious problem, vague impression, important reason* тощо. Використання таких прикметників у тексті підсилює значення використаних іменників.

Уточнюючі прикметники називають певні характерні ознаки описуваного явища чи предмета. Частково уточнююча функція виконується й підсилюючими прикметниками. Наведемо деякі приклади прикметників політичного коментаря, які виконують уточнюючу функцію в тексті: *different story, local television, illegal aliens* тощо.

Рідше у текстах політичних коментарів використовуються контрастні прикметники, які утворюють з певними іменниками сполучення протилежних за змістом слів, які можуть набувати навіть форми оксюмору. Прикладом використання такого типу прикметників може слугувати вираз *little attention*,

у якому іменник *attention*, який передбачає увагу до певного явища, використовується разом із кількісним неозначеним прикметником *little*, що контрастує з іменником (адже увага завжди передбачає більше значення описуваного явища для автора та читача):

(56) As part of the survey, we asked some of respondents who said they'd paid at least a little attention to the shutdown to explain, in their own words, exactly what happened (Edwards-Levy A. Here`s What Americans Really Think And Know About The Government Shutdown).

В рамках опитування ми попросили деяких респондентів, які сказали, що приділять хоч трохи уваги зупинці, щоб пояснити своїми словами, що саме сталося.

Загалом же, у текстах англомовних політичних коментарів здебільшого використовуються якісні прикметники раціонального типу. Оскільки політичний коментар часто освітлює певні політичні, економічні та інші аспекти життя країни, включає у себе факти та статистичні дані, досить часто у текстах зустрічаються також кількісні прикметники. Хоча й рідше, ніж у публіцистичних статтях чи художніх текстах, однак у текстах політичних коментарів використовуються також прикметники-епітети, оцінні та емотивні прикметники. Також за функціональним критерієм виділяємо типи підсилювальних, уточнюючих, контрастних прикметників.

Як показав аналіз сучасних підходів до особливостей використання прикметників у різних типах текстів англійської мови, прикметник є поліфункціональною частиною мови. Розглянемо функції, які прикметник може виконувати у текстах англомовних політичних коментарів.

Зокрема, прикметники у політичних коментарях можуть виконувати синтаксичну функцію. Так, у англомовному реченні прикметник зазвичай відноситься до займенника або, найчастіше, до іменника. У реченні прикметники можуть виконувати функцію визначення (*Attributive adjectives*), наприклад:

(60) *At the same time that cumulative disadvantages persist, the new technologies that make it easier for people to train for new lines of work can also become technologies that more effectively weed out potential job applicants on the basis of cultural traits like wealth, status and background (McMillan T. In An Age Of Wicked Problems, Beware Of Simple Solutions).*

У той же час, коли кумулятивні недоліки зберігаються, нові технології, що полегшують людям підготовку до нових напрямків роботи, можуть також стати технологіями, які ефективніше відсіюють потенційних претендентів на роботу на основі таких культурних рис, як багатство, статус та досвід.

У цьому уривку використовуються такі приклади прикметників у синтаксичній ролі визначення: *cumulative disadvantages, new technologies, potential job applicants, cultural traits*. Прикметник у ролі визначення зазвичай стоїть у реченні перед іменником. Якщо ж у реченні також є вказівні, присвійні займенники і артикль, то прикметник ставиться між визначником іменника і самим іменником, наприклад:

(58) *More transparency is important, absolutely, but do Sean Hannity's 3.2 million viewers care if he is transparent? (Krauthammer C. Iran: Desperately Seeks a Yeltsin)*

Більша прозорість є важливою, звичайно, але чи турбує 3,2 мільйона глядачів Шона Хенніті, чи він прозорий?

Якщо ж перед прикметником стоїть прислівник ступеня, який посилює його значення, то обумовлений іменник опускається, але за змістом мається на увазі, наприклад:

(60) *It was about the technologies that make it easier to arrest people, but not easier to protect us from police brutality (McMillan T. In An Age Of Wicked Problems, Beware Of Simple Solutions).*

Йшлося про технології, які полегшують арешт людей, але чи не простіше захистити нас від жорстокості поліції.

Інша синтаксична функція прикметника у текстах політичних коментарів – це роль складного іменного присудка, наприклад:

(60) *There are many terms for the moment we are in (McMillan T. In An Age Of Wicked Problems, Beware Of Simple Solutions).*

Існує багато термінів на позначення того моменту, в якому ми зараз перебуваємо.

У цьому випадку прикметник у реченні стоїть після дієслова-зв'язки. Зазвичай це дієслово *to be (is, am, are, was...)*. Втім, у цій ролі можуть використовуватися і ряд інших дієслів: *to get, to turn, to become, to look, to seem* тощо. Характерно, що такі прикметники, як *well* та *ill* (якщо використовуються стосовно характеристики здоров'я), а також слова, що починаються на «а» – *awake, asleep, afraid, alive* та інші використовуються виключно в функції складного іменного присудка.

Важливою функцією прикметника у текстах політичних коментарів також є інформативна функція. Ця функція полягає у тому, що в текстах політичних коментарів часто використовуються уточнюючі прикметники, які інформують читача тексту про властивості тих чи інших явищ або предметів. Інформативна функція реалізується, наприклад, у наступному уривку:

(54) *Others consider a war with China inevitable because of an “iron law” of history, according to which prevailing superpowers such as the United States necessarily fail to yield power quickly enough to a new power such as China, thereby causing rising tensions and, eventually, war (Etzioni A. Avoiding World War III).*

Інші вважають війну з Китаєм неминучою через «залізний закон» історії, згідно з яким переважаючі наддержави, такі як Сполучені Штати, не в змозі достатньо швидко віддавати владу новій державі, такій як Китай, викликаючи тим самим зростання напруженості і, врешті-решт війни.

У цьому прикладі використовуються такі прикметники, як *inevitable war, iron law, prevailing superpowers, new power, rising tensions*. Серед цих прикметників більшість є якісними або відносними раціональними прикметниками (*inevitable, prevailing, new, rising*). Прикметник *iron*,

використаний у словосполученні *iron law*, належить до емпірійних прикметників, однак у цьому випадку використаний у переносному, метафоричному значенні.

Якщо прикметник *iron*, окрім інформативної функції, виконує також ряд інших функцій (стилістична, естетична), то інші прикметники переважно є інформативними, оскільки вони уточнюють, роз'яснюють особливості та властивості описуваних предметів, явищ.

Тісно пов'язана з інформативною функцією прикметників і уточнююча (або конкретизуюча) функція. У публіцистичному та офіційно-діловому стилях (до яких частково належить жанр політичного коментаря) прикметник представлений досить широко саме тому, що у цих стилях є необхідність конкретизувати вираження думки. Прикметник звужує поняття іменника, передаючи його ознаки, уточнюючи їх.

Наприклад, у наступному уривку прикметники *national* та *public* уточнюють значення іменників *dialogue* та *debate*, надаючи читачам уявлення про те, які саме типи діалогу чи дебатів маються на увазі в тексті:

(54) *To proceed, Americans need to engage in a national dialogue, a public debate about what the United States' China policy is and should be (Etzioni A. Avoiding World War III).*

Аби продовжити, американці повинні вступити в національний діалог, публічну дискусію щодо того, якою є і якою повинна бути політика Сполучених Штатів у Китаї.

Уточнююча функція може реалізуватися й через такі типи прикметників, як, наприклад, розділовий, вказівний, присвійний, кількісний прикметники. У кожному випадку прикметник може уточнювати кількість, приналежність чи інші характеристики об'єкта/явища. Так, у наступному уривку вказівний прикметник *this* використовується для характеристики книги, уточнюючи, про які саме книгу йде мова:

(54) *This book, in contrast, is written by an American for Americans (Etzioni A. Avoiding World War III).*

Навпаки, ця книга написана американцем для американців.

Уточнююча (або конкретизуюча) функція є невідомою від інформативної функції цієї частини мови у текстах політичних коментарів. Аналогічним чином, з цими трьома функціями пов'язана й описова функція, яка полягає у здатності прикметників описувати явища, предмети чи осіб, про які йде мова у тексті.

Якщо інформативна, уточнююча, конкретизуюча, описова функції більш повзанні з раціональними прикметниками, які складають інформаційну складову тексту політичного коментаря, то образний потенціал прикметників, як основи для утворення епітетів, метафор та інших стилістичних засобів реалізується через стилістичну та естетичну функції прикметника. Стилiстична функція прикметника, переважно, реалізується через його потенціал до утворення епітетів чи метафор. Наприклад, у наступному реченні прикметник *tragic* виконує стилістичну функцію завдяки своєму емотивному семантичному навантаженню:

(54) Going to or sliding into war with a rising China is especially tragic (Etzioni A. Avoiding World War III).

Початок війни чи вступ у війну з Китаєм, що зростає, особливо трагічний.

Естетична функція прикметника у тексті політичного коментаря полягає у здатності цієї частини мови до художнього опису, передачі естетично значимих характеристик того чи іншого предмету чи об'єкту, явища. Наприклад, у одному з політичних коментарів стосовно міжнародних відносин Китаю та США представники різних підходів до ведення політики стосовно Китаю у США називаються у тексті через використання таких образних метафоричних виразів, як *panda huggers* та *dragon slayers*:

(54) Some use the terms "panda huggers" and "dragon slayers" to categorize analysts and public leaders in the West according to the approaches they recommend adopting toward China (Etzioni A. Avoiding World War III).

Деякі використовують терміни «охоронці панд» і «вбивці драконів», щоб класифікувати аналітиків та громадських лідерів на Заході відповідно до підходів, які вони рекомендують застосовувати щодо Китаю.

На матеріалі цього уривку можна простежити таку граматичну характеристику англійської мови, як здатність іменника (так званого визначника-іменника) виконувати у мові роль відносних прикметників. Так, у словосполученнях “*panda huggers*” та “*dragon slayers*” роль прикметників виконують іменники *panda* та *dragon*, будучи розташованими перед іменниками, до яких вони відносяться.

Ці прикметники використовуються у тексті з метою не лише опису чи інформування читача, однак вони виконують також і естетичну функцію. Окрім того, ці прикметники володіють лінгвокультурною конотацією, адже стосуються китайської культури, зокрема – панди та дракона, як символів Китаю.

Окрім вже зазначених функцій прикметника у текстах політичних коментарів можна також виділити прагматичну функцію, або функцію впливу.

Під час розгляду ознак, які автори політичних коментарів приписують різним об’єктам дійсності, виявляється факт, що не викликає сумніву: вони мають різну силу впливу на свідомість адресата. Для порівняння, прикметник *similar* може використовуватися у вислові *similar problem*, так само, як і прикметник *huge* в *huge problem*. У цих прикладах задіяні оцінні прикметники, які виражають ставлення суб’єкта, який оцінює, до певного об’єкта дійсності. У першому випадку це ставлення є раціональним і об’єктивним відображенням наявного стану справ, а в другому присутній так званий «емоційний компонент». Відповідно, сприйняття реципієнтом першого прикладу буде відбуватися на раціональному рівні, а другого – на емоційному, внаслідок чого останній приклад виявляється сильнішим за своєю функцією впливу.

Одиницями впливу є значущі слова, що об’єднуються в так звані неабсолютні імпаکتори (НІ). Аналіз потенціалу впливу НІ, що складаються з

прикметників і слів, які ними визначаються, в основному іменників, показує, що ефект впливу, який мають прикметники на реципієнта, може бути визначений за допомогою шкали сприйняття ознаки, що складається з чотирьох рівнів, за якими розподіляються всі прикметники англійської мови, та відображають два способи їх сприйняття – раціональний та ірраціональний.

Об'єднуючись у речення, іменники і прикметники утворюють номінативно-домінуючі або ад'єктивно-домінуючі неабсолютні імпаکتори, які ініціюють появу тієї чи іншої асоціації, психологічний ефект впливу яких буде залежати від рівня сприйняття НІ, а точніше від рівня, на якому ми сприймаємо домінуючий компонент.

Неабсолютні імпаکتори, які використовуються для створення образу політичного діяча у текстах політичного коментаря, найчастіше виконують такі функції, як:

1) позначення і характеристика певного ключового образу, що здійснюється НІ з використанням складників ядра медіадискурсу (наприклад, *presidential candidate*), або НІ, які сприймаються на власне ірраціональному рівні (*dignified Young Hope, high-minded Mr. Obama*) [63];

2) позначення понять, що співвідносяться з професійною діяльністю політичних лідерів, її характеристика також позначається НІ квазіпсихосоматичного рівня сприйняття і вище (*soak-the-richplan, uncertain foreign policy start, ineligible president*) [61];

3) позначення і характеристика ситуації, що співвідноситься з політичним лідером, виконувана НІ як ірраціонального, так і раціонального рівня (*bottomless bog, grim arithmetic, unpleasant realities, double standard*) [57]. Використовуючи подібні словосполучення автор пропонує або логічно осмислити інформацію (персуазивний ефект), або робить ставку на її неусвідомлене сприйняття (сугестивний ефект);

4) позначення класу осіб, що співвідносяться з такою ключовою фігурою, яка здійснюється шляхом використання НІ, що становлять ядро медіадискурсу (*American presidents*) [58], або НІ, які сприймаються на власне

іраціональному рівні (*adoring crowds, rattled handlers*) [55]. В останньому випадку механізм приховано-го впливу здійснюється через введення ключового образу в оцінювально-забарвлений контекст;

5) позначення і характеристика понять, які імпліцитно співвідносяться з політичним лідером, що позначаються НІ як на раціональному, так і іраціональному рівнях сприйняття (*bolder initiatives, war that is necessary and just, unvanquishable issue, bad motives*) [63].

Вживаючи у висловлюванні одиничний неабсолютний імпактор, автор виділяє суттєву деталь, на якій свідомо чи несвідомо зосереджується увага реципієнта. У разі з використанням множинних імпакторів ефект впливу висловлювання збільшується за рахунок акумулятивного заряду всіх НІ, які були використані в ньому, проте ефект впливу окремо взятого імпактора тією чи іншою мірою нівелюється внаслідок розподілу уваги реципієнта під час спроби сприйняти множинні НІ одночасно.

Загалом же, газетний політичний коментар створює певні образи, наприклад образи ключових політичних фігур, а також провокує і закріплює позитивне або негативне ставлення до них. У цьому процесі особлива роль належить неабсолютним імпакторам (як одиничним, так і множинним), які виконують у висловлюванні функцію позначення або опису ключового образу, його професійної компетенції, політичного курсу, осіб, що співвідносяться з ним, його дій, вчинків, висловлювань і т. д.

Крім когнітивного складника такої інформації, неабсолютні імпактори, будучи сприйнятими на тому чи іншому рівні сприйняття, відповідають або за персуазивний ефект цієї інформації, або сугестивний поряд з провокативним. Переважна кількість неабсолютних імпакторів сприймаються іраціонально, що дає змогу зробити висновок про те, що в основі ефекту впливу інформаційно-аналітичного тексту лежать механізми провокування і сугестії (навіювання).

2.2 Функціонально-семантична модель поля прикметників англomовного політичного коментаря

Розглянувши функціональні особливості прикметників у текстах англomовних газетних політичних коментарів, узагальнимо отриману інформацію та побудуємо функціонально-семантичну модель поля прикметників англomовного політичного коментаря.

Передусім, відокремлено стоїть стилістична функція прикметника, яка пов'язана з його особливостями як граматичної категорії англійської мови. Інші ж функції прикметників у тексті можна умовно розділити на раціональні та ірраціональні. Раціональні функції прикметника пов'язані з жанром політичного коментаря як інформаційно-аналітичним типом тексту. До цієї категорії функцій прикметників включаємо *інформативну, уточнюючу, описову* функції. Інша група функцій – це ірраціональні функції прикметників у текстах політичних коментарів. Вони пов'язані з прихованим сенсом прикметників як лексико-граматичних засобів впливу на читача. Якщо раціональні функції спрямовані на вміння читача логічно мислити, оцінювати, порівнювати особливості та властивості явищ чи об'єктів, що описуються у тексті, то ірраціональні функції діють не на логіку, апелюють не до мислення читача, а до його емоцій, вражень. Часто такі функції прикметника мають ознаки сугестії (навіювання), мають персуазивний ефект – вони впливають на думку читача, формуючи його ставлення, наприклад, до політичної фігури або сили, чи політичного курсу тощо.

М. Желтухіна говорить про те, що факторами мовного впливу виступають лінгвальний та екстралінгвальний (семіотичний, соціальний, психологічний, когнітивний) [9, с. 56]. За видом мовних дій, які взяті в аспекті іллокуції в рамках класифікації мовних актів, виділяються види мовного впливу:

- соціальний (соціальні, мовні акти, які стали кліше: вітання, клятви, молитви);

- вплив на волевиявлення (накази, прохання, поради);
- інформаційно-роз'яснювальний вплив (мовні акти, що несуть інформацію і її тлумачення: повідомлення, доповідь);
- емоційно-оцінювальний вплив (мовні акти, що встановлюють морально-правові відносини, міжособистісні суб'єктивно-оцінні відносини: осуд, образа, погроза).

До групи ірраціональних функцій прикметників у текстах англomовних політичних коментарів належать *стилістична, естетична, прагматична* функції. Систему функцій прикметника у політичному коментарі відобразимо у наступній схемі (рис. 2.1.):

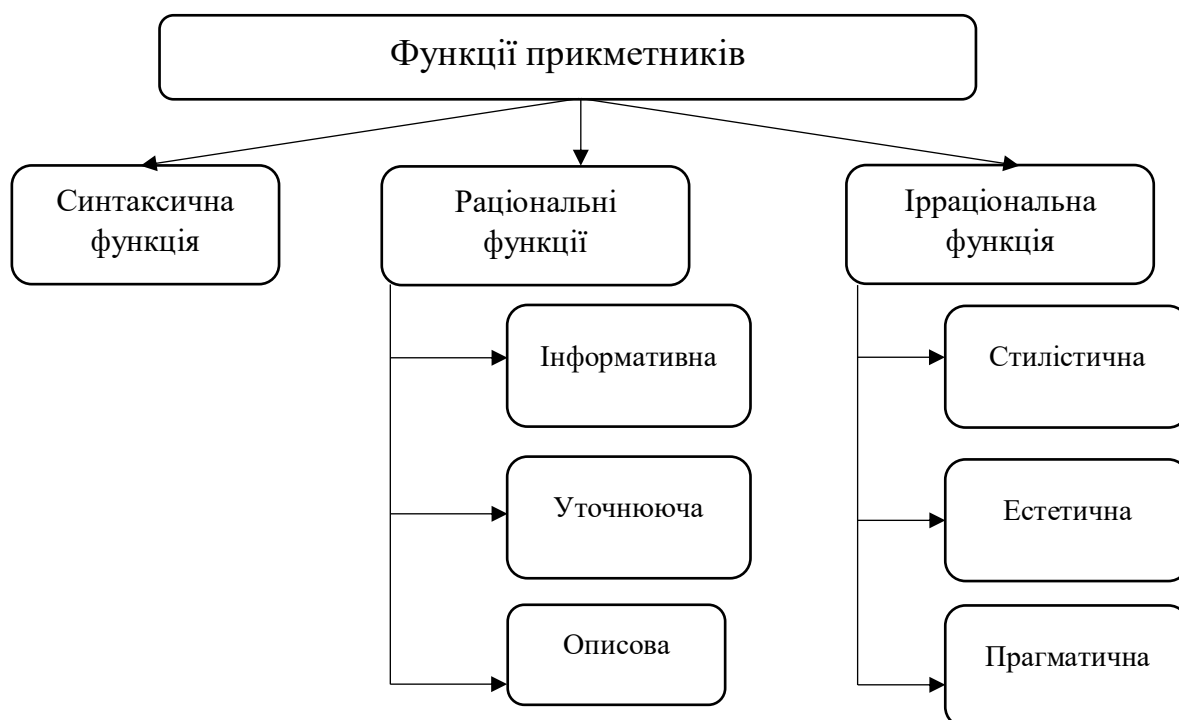

Рис. 2.1. Функціонально-семантична модель поля прикметників англomовного політичного коментаря

Відповідно, раціональні та ірраціональні функції прикметників є основними у системі функціонально-семантичної моделі поля прикметників англomовного політичного коментаря. Якщо раціональні функції є більш

очевидними та зрозумілими, то механізм дії ірраціональних функцій тісно пов'язаний із здатністю прикметника реалізувати вплив на читача.

Мовна дія відповідно до перлокутивного критерію (реакція на нього адресата) може бути таких видів, як:

- 1) оцінний вплив (змінюється ставлення суб'єкта до об'єкта);
- 2) емоційний вплив (формується емоційний настрій індивіда);
- 3) раціональний вплив (нові категорії вводяться у свідомість особи).

Більша частина мовних дій передбачає комплекс перлокутивних реакцій. Серед типових прийомів мовного впливу, які доволі часто використовуються в текстах політичних коментарів, виділяємо такі:

1. Введення в оцінювально-забарвлений контекст або асоціативний ряд: об'єкт А включається в опис позитивно або негативно оцінюваного об'єкта Б. Наприклад: *China's lack of military transparency* – тут негативна оцінка переноситься і на об'єкт *China* [1, с. 174–228].

2. Вибір одиниці виміру: *in a famous joke it is stated that if the cold is treated, it goes away in fourteen days, if it is not, it goes away in two weeks* [1, с. 174–228]. Очевидно, що це одне і те ж, але цифра два сприймається як щось, що менше чотирнадцяти днів.

3. Нав'язування пресупозиції: прийом полягає в тому, що семантична інформація, яка є важливою для мовця, подається не новою інформацією, а як щось саме собою зрозуміле, наприклад: *it is difficult to say what made officials turn a blind eye to violations of the law* [1, с. 174–228]. Тут фокус уваги зосереджений на ідеї *it is difficult to say*, а фактичне порушення закону подається як очевидне.

4. Метафора: *Petrov's Janissaries* [1, с. 174–228]. Відомо, що *Janissaries* – привілейоване військо, яке бере участь у каральних операціях, беззаперечно виконуючи всі накази. Виникає образ людей Петрова, які беззаперечно підкоряються його наказам і котрі виявляють жорстокість під час їх виконання.

5. Мовна гра: наприклад, *soon-to-be recidivist*. Ідіома *soon-to-be* використовується для опису позитивних змін, як от: *soon-to-be husband*. У розглянутому прикладі використання ідіоми привносить семантику очікування, що хтось буде засуджений.

Як бачимо з останніх двох прикладів, ефект впливу починається вже на рівні лексики, а саме за допомогою слів з переносним значенням та ідіоматичних словосполучень. Прикметники у цьому випадку виконують важливу прагматичну функцію та слугують вагомим засобом впливу на читача та формування у цього відповідного (позитивного чи негативного) ставлення до певного політичного явища чи окремих політичних діячів.

2.3 Прийоми перекладу та перекладацькі трансформації при перекладі прикметників у тексті англомовного політичного коментаря

Для перекладу прикметників у текстах англомовних політичних коментарів використовуються лексико-семантичні та лексичні прийоми перекладу та перекладацькі трансформації. Розглянемо їх застосування більш детально.

Найчастіше використовується такий прийом перекладу, як калькування або дослівний переклад, який не передбачає жодних трансформацій та полягає у перекладі лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин, тобто морфем або слів (у випадку стійких словосполучень), їх лексичними відповідниками в мові перекладу, наприклад:

(64) *The United States' relationship with Russia is today the worst that it has been since 1985 (Stent A. Why are US-Russia relations so challenging).*

На сьогодні відносини Сполучених Штатів з Росією є найгіршими з 1985 року.

У цьому випадку прикметник у найвищому ступені порівняння *the worst* перекладається як *найгірший*, тобто використовується лексичний відповідник

даної лексеми в українській мові. Замінюється лише модель утворення найвищого ступеню порівняння відповідно до граматичних особливостей мови перекладу.

Розглянемо особливості перекладу прикметників у текстах англомовних політичних коментарів на прикладі наступного речення:

(64) *Moscow's interference in the 2016 U.S. presidential election and what appears to be its continuing attempts to affect the 2020 election campaign have made Russia a toxic domestic issue in a way that it has not been since the 1950s (Stent A. Why are US-Russia relations so challenging).*

Втручання Москви у вибори президента США у 2016 році та її постійні спроби вплинути на виборчу кампанію 2020 року зробили Росію настільки токсичною внутрішньою проблемою, якою вона не була з 1950-х років.

У цьому прикладі також використовується прийом калькування, наприклад: *toxic domestic issue/токсична внутрішня проблема; continuing attempts/постійні спроби*. Окрім того, при перекладі прикметників можуть використовуватися перекладацькі трансформації, наприклад: *presidential election/вибори президента*. У цьому випадку використана граматична заміна, коли прикметник у тексті оригіналу змінюється на іншу частину мови (іменник) при перекладі.

Аналогічним чином використовується граматична заміна й при перекладі *election campaign* як *виборча кампанія*. У цьому випадку вбачаємо протилежну граматичну заміну – якщо у тексті оригіналу використовується іменна форма прикметника *election*, то при перекладі вона передається прикметником *виборча*.

У наступному прикладі використовується такий прийом перекладу, як знаходження перекладного еквіваленту – цей прийом використовується для передачі при перекладі багатозначних слів:

(64) *Its annexation of Crimea and launch of an ongoing war in southeastern Ukraine, plus its support for Syria's Bashar al-Assad in his brutal civil war, and for*

Venezuela's Nicolas Maduro have raised tensions with the United States (Stent A. Why are US-Russia relations so challenging).

Анексія Криму та початок тривалої війни на південному сході України, а також підтримка Башара Асада в Сирії у його жорстокій громадянській війні та венесуельського Ніколаса Мадуро сприяли збільшенню напруги у Сполучених Штатах.

Зокрема, перекладний відповідник застосовується для перекладу прикметника *ongoing* у словосполученні *ongoing war*. Цей вислів перекладаємо як *тривала війна*. У цьому випадку прикметник *ongoing* є багатозначним, у словнику подаються такі варіанти його перекладу, як «1) безперервний; 2) існуючий; 3) тривалий, триваючий; 4) затягнутий, довгий; 5) послідовний, регулярний; 6) чинний, дійсний» та ін. Переклад такого прикметника слід здійснювати, виходячи з контексту. При цьому перекладач має обирати один із варіантних відповідників, тобто – відповідники неоднозначного слова. Під варіантним відповідником розуміємо один із можливих варіантів перекладу слова. Варіантний відповідник передає, як правило, яесь одне значення слова вихідної мови, тобто кожний варіантний відповідник є перекладним еквівалентом якогось одного лексико-семантичного варіанта багатозначного слова [406, с. 130].

Зі словникових відповідників перекладу багатозначного прикметника *ongoing* обираємо слово *тривала*, оскільки воно відповідає контексту. Основна трудність тут полягає у виборі між відповідниками *триваюча* та *тривала*. Відповідно до Академічного тлумачного словника української мови, лексема *тривалий* означає «який довго тривав або триває, продовжується й т. ін.; довгочасний» [50]. Лексема *триваючий* – це дієприкметник активної дії теперішнього часу до слова *тривати*.

Оскільки російсько-українська війна є і тривалою і триваючою (тобто, продовжується на даний момент), обираємо для перекладу слово, яке підкреслює активність бойових дій на даний момент, довгочасність війни та

краще відповідає контексту. Відповідно, отримуємо переклад прикметникового словосполучення *ongoing war* – *тривала війна*.

Вислів *brutal civil war* перекладаємо як *жорстока громадянська війна* за допомогою прийому калькування без трансформації граматичних форм. Натомість, граматичну заміну спостерігаємо у перекладі виразу *southeastern Ukraine* як *південний схід України* – у цьому випадку англомовний прикметник *southeastern* набуває іменникової форми *південний схід*. При перекладі висловлювання *Venezuela's Nicolas Maduro* використовується прикметник *венесуельський* замість присвійної форми іменника *Venezuela's* – *венесуельського Ніколаса Мадуро*.

Граматична заміна, за якої англомовний прикметник (*ignored*) перекладається українською мовою як дієслово (*ігнорували*):

(64) *Russia's legitimate interests were ignored by the United States (Stent A. Why are US-Russia relations so challenging).*

Законні інтереси Росії США ігнорували.

Натомість, переклад прикметника *legitimate* здійснюється за допомогою кальки *законний*. Прийом кальки використовується і для перекладу прикметників (*next* – *наступні*; *legitimate local* – *законна місцева*) у наступному прикладі:

(64) *During the next few months, Russian-backed separatists and Russian troops wearing no insignia moved in to occupy the parts of the Donbas region in southeastern Ukraine, ousting the legitimate local authorities (Stent A. Why are US-Russia relations so challenging).*

Протягом наступних кількох місяців сепаратисти, яких підтримувала Росія, та російські війська, які не мають знаків розрізнення, окупували частини району Донбасу на південному сході України, витіснивши законну місцеву владу.

При перекладі складеного прикметника *Russian-backed* використовується описовий переклад та перекладацька трансформація розширення вихідної форми: *яких підтримувала Росія*.

Загалом же, найбільш частотним є використання саме прийому калькування як засобу перекладу прикметників англомовних політичних коментарів. Частотність використання різних прийомів перекладу та перекладацьких трансформацій відображена на рис. 3.1. Відповідно до діаграми, найчастіше серед прийомів перекладу англомовних прикметників використовується калька (41% від загального числа прикладів перекладу). У 13% маємо справу з багатозначними лексемами й використовуємо варіантний відповідник як спосіб перекладу прикметника. Описовий переклад як прийом перекладу прикметників використовується у 8% прикладів.

Щодо перекладацьких трансформацій, то вони використовуються паралельно з вказаними прийомами перекладу. Зокрема, при перекладі за допомогою кальки часто переклад прикметника супроводжується граматичними замінами (23% від загального числа прикладів перекладу). Граматичні заміни, як правило, передбачають зміну частини мови – прикметник змінюється на дієслово чи іменник, а також інші частини мови у ході перекладу можуть змінюватися на прикметник.

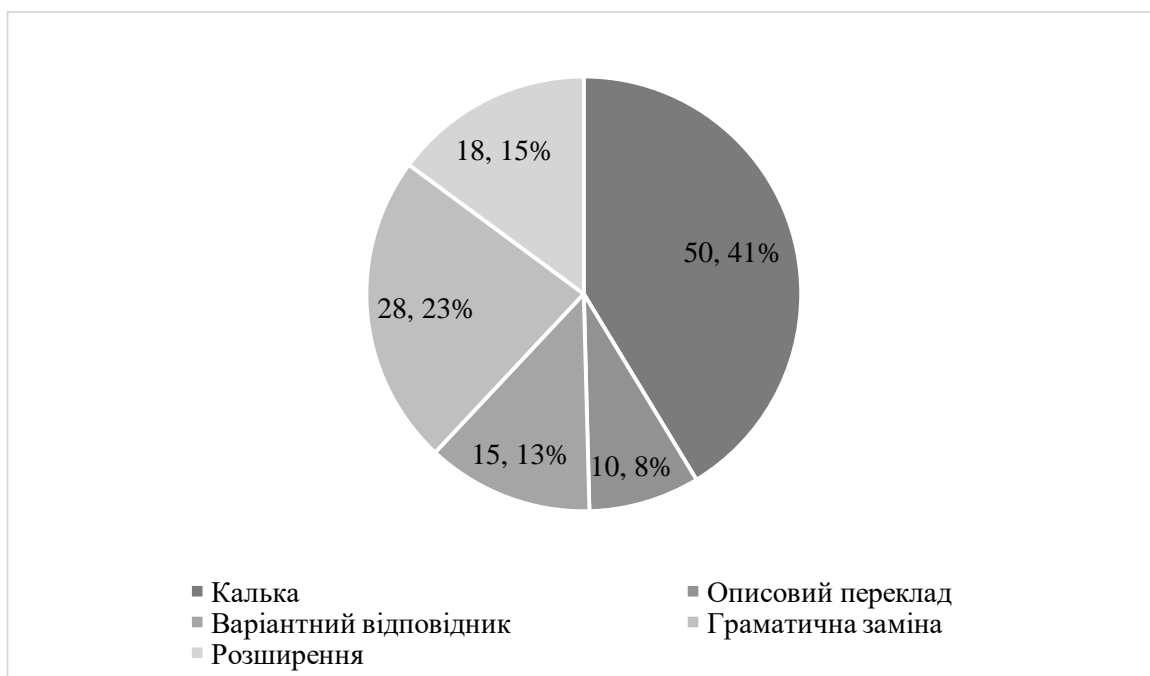

Рис. 3.1. Частотність використання прийомів перекладу та перекладацьких трансформацій для передачі англомовних прикметників в політичних коментарях

Описовий переклад, як правило, супроводжується перекладацькою трансформацією розширення, яка зустрічається у 15% від загальної кількості розглянутих прикладів перекладу.

При перекладі прикметників як стилістичних засобів виразності та прагматичного впливу в текстах політичних коментарів, виникають труднощі при перекладі багатозначних одиниць, а також труднощі при відтворення функціональної семантики таких одиниць. Тому звернемося до питання труднощів передачі функціональної семантики англійських прикметників при перекладі тексту політичного коментаря українською мовою.

2.4 Труднощі передачі функціональної семантики англійських прикметників при перекладі тексту політичного коментаря українською мовою

Розглянемо складні випадки перекладу прикметників у текстах політичних коментарів, які створюють для перекладача вагомий труднощі при перекладі.

Передусім, слід зауважити, що окрім багатозначних лексем у текстах політичних коментарів як жанру публіцистики зустрічаються також оказіональні складні прикметники. Передача такого прикметника – складна задача для перекладача, особливо з урахуванням того, що перекладач має не лише передати семантику такої лексеми, але й зберегти ті функції, які цей прикметник виконує у тексті.

Наприклад, у текстах політичних коментарів та англомовної публіцистики загалом останнім часом досить часто використовується прикметник *soak-the-rich*, який являє собою складений оказіональний прикметник:

(65) *Soak-the-Rich Taxes Are Unethical and Unwise (Strain M. R. Soak-the-Rich Taxes Are Unethical and Unwise).*

Податки, направлені на «доїння багатих», є неетичними та нерозумними.

У цьому випадку вказаний okazіональний прикметник перекладаємо як *направлений на «доїння багатих»*. Такий переклад обумовлений необхідністю передачі прагматичного змісту, стилістичного забарвлення, негативної оцінки, які містяться у цьому прикметнику.

У словникових дефініціях слово *soak* має значення: «1) to make something very wet, or (of liquid) to be absorbed in large amounts: 2) to leave something in liquid, especially in order to clean it, make it softer, or change its flavour» [522]. У складі складеного прикметника *soak-the-rich* лексема *soak* вживається у переносному значенні та означає «витягувати гроші». Оскільки у тексті оригіналу такий прикметник є okazіональним і несе негативну оцінку, використовуємо функціональний аналог «доїти» або «доїння», оскільки саме це слово у переносному значенні в українській мові означає «тягнути з когось гроші, збагачуватися за рахунок іншої людини».

Переклад оцінних прикметників *unethical* та *unwise* у даному випадку здійснюється за допомогою калькування та не становить перекладацької трудности.

Окрім okazіональних прикметників перекладацьку складність становлять також стилістично забарвлені прикметники-експресиви. При перекладі таких лексем важливо дотримуватися правил передачі функціонального навантаження їх у тексті оригіналу, що забезпечить адекватність та еквівалентність перекладу, наприклад:

(63) *High-minded Barack Obama lets the mask slip in State of the Union (Smithson N. Ten Jokes To Help You Laugh Through Flu Season).*

Благородний Барак Обама зриває маски у зверненні «Про стан держави».

У цьому прикладі прикметник *high-minded* перекладаємо за допомогою функціонального аналогу як *благородний*. Аналогічним чином

функціональний аналог використовується й при перекладі такого прикладу використання експресивно-забарвленого прикметника:

(60) *In an age of wicked problems, beware of simple solutions (McMillan T. In An Age Of Wicked Problems, Beware Of Simple Solutions).*

У епоху підступних проблем остерігайтеся простих рішень.

У цьому випадку прикметник *wicked* є експресивно забарвленим багатозначним словом. Для його перекладу слід дібрати відповідний за стилістичним забарвленням у цьому контексті варіантний відповідник, що забезпечило б функціональний переклад слова. Оскільки у цьому реченні використовується протиставлення *wicked problems – simple solutions*, перекладачеві простіше перекласти прикметник *wicked* у тандемі з прикметником *simple*, використовуючи їх протиставлення. Тоді, відповідно до контексту обираємо варіант перекладу *підступний*, що відповідатиме змісту та відтворюватиме функції прикметника у цьому реченні.

Важливо також те, що один яскравий прикметник може зустрічатися у тексті політичного коментаря не одноразово, являючись специфічним маркером цього тексту, виражаючи певну важливу авторську ідею. Перекладач має впевнитися, що обраний ним переклад такого стилістичного засобу можливий для використання у всіх випадках використання цього мовного засобу в тексті. Наприклад:

(60) *A wicked problem is a societal challenge, like inequality in education or climate change, that cuts across multiple institutions and brings together numerous stakeholders with competing interests (McMillan T. In An Age Of Wicked Problems, Beware Of Simple Solutions).*

Підступна проблема – це суспільний виклик, такий як нерівність в освіті чи зміна клімату, який охоплює багато установ та об'єднує численні зацікавлені сторони з конкуруючими інтересами.

У даному випадку перекладач використовує той самий переклад прикметника *wicked* як *підступний*, що забезпечує когезію тексту, яке легко порушити, не дотримуючись єдиного варіанту перекладу. Оскільки такий

прикметник відображає авторську стилістику в тексті політичного коментаря, важливо зберігати його переклад, не використовуючи інші варіантні відповідники для перекладу, адже це порушить еквівалентність тексту перекладу.

Інші ж прикметники у цьому реченні не мають такої стилістичної цінності, виконують поточні функції інформування, оцінки, тому їх переклад можливо здійснювати за допомогою прийому калькування, наприклад: *societal* – суспільний; *numerous* – численні; *competing* – конкуруючі.

У цьому прикладі також використовується прикметник *multiple* при перекладі якого відбувається граматична заміна й він перетворюється на прислівник *багато*. Окрім того, складений іменник *stakeholders* перекладається як *зацікавлені сторони*, тобто відбувається розширення (замість одного слова у перекладі використовується два), а також граматична заміна, яка полягає у зміні частини мови (з іменника на прикметник).

Функціональний аналог використовується і в такому прикладі:

(61) *BJYM volunteers protest over appointment of “ineligible” president*
(Page C. *Obama also needs a game changer*).

Волонтери BJYM протестують проти призначення «нелегітимного» президента.

У цьому прикладі прикметник *ineligible* передаємо українською мовою як *нелегітимний*, оскільки для українського читача такий переклад буде більш зрозумілий, ніж використання інших варіантних відповідників цього слова, наприклад *невідповідний*.

У цьому випадку залучається лінгвокультурний контекст українського політичного дискурсу, у якому свого часу поставала проблема легітимності / нелегітимності лідера країни. Врахування фонових знань потенційної аудиторії може допомогти перекладачу у здійсненні якісного функціонального перекладу прикметника як виражального засобу в тексті англomовних політичних коментарів.

Таким чином, основними труднощами перекладу є багатозначність деяких прикметників, а також оказіональний характер авторських прикметників, їх стилістична та експресивна функція у тексті, яка вимагає точної передачі значення такого прикметнику зі збереженням його функції у тексті.

Впоратися із цими труднощами перекладу прикметників у текстах англомовних політичних коментарів допомагає використання функціонального аналогу, а також врахування фонових знань аудиторії перекладу. Для перекладу оказіональних прикметників, які часто зустрічаються у публіцистичних текстах, може знадобитися залучення перекладацької креативності та творчого потенціалу деяких перекладацьких прийомів.

РОЗДІЛ 3 МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ПРИКМЕТНИКІВ НА ПРИКЛАДІ ТЕКСТІВ ПОЛІТИЧНОГО КОМЕНТАРЯ

3.1 Методи та прийоми формування умінь і навичок перекладу на прикладах політичних коментарів

Сьогодні, коли засоби масової інформації мають такий величезний вплив на життя суспільства, на свідомість і уявлення людей, а також на національні мови і культури, коли так багато залежить від оперативності і адекватності передачі інформації, як ніколи актуальною стає проблема перекладу текстів політичного коментаря.

Однією з важливих особливостей текстів політичного коментаря є поєднання в ньому елементів повідомлення і впливу. Хоча головною функцією масової комунікації прийнято вважати передачу інформації, ця інформація рідко буває повністю нейтральною, тобто абсолютно вільною від елементів впливу на аудиторію. У більшості випадків передача інформації супроводжується прямим або завуальованим виразом оцінки, мовними засобами та мовними прийомами, що спонукають аудиторію до певної реакції на передану інформацію, засобами привернути увагу до інформації або до точки зору, яка виражається в повідомленні.

Особливості та якість передачі функціональної семантики прикметників значною мірою залежать від правильної організації самого процесу перекладу від аналізу вихідного тексту та його стилістики до кінцевого результату перекладу. На думку В. В. Коптілова, перший етап роботи над художнім твором полягає у здійсненні стилістичного аналізу вихідного тексту, з'ясуванні особливостей його структури, конструктивних елементів тексту, тих зв'язків, які існують між ними. Це забезпечує глибинне розуміння перекладачем тексту, що є необхідною умовою його якісного подальшого перекладу [16, с. 10].

Серед власне мовних і стильових особливостей текстів політичного коментаря можна виділити високий ступінь стандартизації використовуваних засобів: великий відсоток стійких виразів і кліше, різні журналістські штампи, метафори, стандартні терміни і назви і т.д. (Ця особливість насамперед характерна для новинних матеріалів та відображає прагнення їх авторів створити враження абсолютної об'єктивності і неупередженості): *tangible results; nuclear tension; UN Security Council; restricted information; a statement issued by; talks are underway between; the discussions are still in their early stages; some observers say I according to some observers; backbench pressure; negotiations are expected to begin.*

Таким чином, при навчанні перекладу політичного коментаря перш за все необхідно включати вправи на інформативне читання вихідного тексту, осмислення, розуміння тематичного змісту та закріплення-фіксацію за допомогою ланцюжків ключових слів і словосполучень.

Основними труднощами перекладу прикметників у текстах англomовних політичних коментарів є багатозначність деяких прикметників, а також оказіональний характер авторських прикметників, їх стилістична та експресивна функція у тексті, яка вимагає точної передачі значення такого прикметнику зі збереженням його функції у тексті. Для зняття труднощів перекладу використовуються функціональні аналоги, як прийом перекладу, а також враховуються фонові знання потенційної аудиторії перекладу та лінгвокультурні особливості вихідного тексту.

Зокрема, з'ясовано, що у ході перекладу застосовуються такі перекладацькі прийоми, як калькування, описовий переклад, функціональний аналог, а також варіантний відповідник у випадку перекладу багатозначних лексичних одиниць. Найбільш частотним прийомом перекладу є прийом калькування. Серед перекладацьких трансформацій використовуються граматичні заміни, розширення вихідної одиниці.

Тексти англomовних політичних коментарів можуть використовуватися й для навчання перекладу студентів-перекладачів у вузі. Використання таких

матеріалів відповідає цілям та завданням навчання студентів та дозволить викладачу звернути їх увагу на особливості перекладу прикметників у таких текстах. Використання політичного коментаря можливе у якості ілюстрації, або ж для перекладу такого тексту студентами з подальшим аналізом перекладу разом із викладачем.

3.2 Вправи на переклад текстів політичного коментаря

Використання політичного коментаря як ілюстрації можливе у рамках вивчення стилістичних функцій прикметника у публіцистичному тексті. Наприклад, може використовуватися така вправа:

Exercise 1. Instruction: read the text of the political commentary, underline adjectives in it. What functions do they perform in the text? Choose those adjectives that have an expressive colouring in the text and those that perform only an informative function.

Окрім ознайомлення студентів з прикметником та його функціями у тексті, важливо також звернути увагу студентів на особливості перекладу таких стилістичних засобів в публіцистичному стилі англійської мови. Для цього можуть використовуватися такі вправи:

Exercise 2. Instruction: translate the following sentences into Ukrainian. Pay attention to the adjectives used in sentences, determine the method of their translation:

1) *The United States' relationship with Russia is today the worst that it has been since 1985;*

2) *Moscow's interference in the 2016 U.S. presidential election and what appears to be its continuing attempts to affect the 2020 election campaign have made Russia a toxic domestic issue in a way that it has not been since the 1950s;*

3) *Soak-the-Rich Taxes Are Unethical and Unwise;*

4) *A wicked problem is a societal challenge, like inequality in education or climate change, that cuts across multiple institutions and brings together numerous stakeholders with competing interests.*

5) *Sarah Palin is not perfect – she’s just the most exciting, authentic, fresh and talented politician to debut in a generation.*

6) *As it grew over the years, N.Y.U. like many other urban institutions, had for a long period to content with inadequate classrooms, libraries and laboratories and experience a lack of housing for both the faculty and students.*

7) *With Mick Mulvaney in place as director of the Office of Management and Budget, the White House's budget office has drafted a list of popular Democratic-backed programs that President Donald Trump could kill off while trimming government spending.*

8) *New Labour was the dominant political force in the UK for more than a decade, but even its biggest devotees proclaim it over.*

9) *They are an invaluable public repository of fact-based research, all the more precious when information from Whitehall is so partial and hard to come by.*

Exercise 3. Instruction: find alternative matches for this adjectives in the dictionary – *toxic, wicked, ongoing, ineligible*. Which of them are most appropriate for translation in the following sentences:

- *Moscow’s interference in the 2016 U.S. presidential election and what appears to be its continuing attempts to affect the 2020 election campaign have made Russia a toxic domestic issue in a way that it has not been since the 1950s;*
- *Its annexation of Crimea and launch of an ongoing war in southeastern Ukraine, plus its support for Syria’s Bashar al-Assad in his brutal civil war, and for Venezuela’s Nicolas Maduro have raised tensions with the United States;*
- *BJYM volunteers protest over appointment of “ineligible” president:*
- *A wicked problem is a societal challenge, like inequality in education or climate change, that cuts across multiple institutions and brings together numerous stakeholders with competing interests;*
- *In an age of wicked problems, beware of simple solutions.*

Студенти можуть також самостійно працювати з текстами політичних коментарів. Наприклад, їм можна запропонувати обрати цікавий для них приклад політичного коментаря з якоїсь нагальної проблеми, з урахуванням необхідного

об'єму, та перекласти цей текст українською. Також студент може скласти свій власний словничок за здійсненим перекладом, наприклад:

Exercise 4. Instruction: choose a political commentary on one of the most popular news resources in the United States or Great Britain and translate it into Ukrainian. Make up a dictionary of adjective phrases used in the text and their translation. Answer the questions:

- 1) What are the functions of adjectives in the text of a political commentary?
- 2) What are the difficulties in translating them?
- 3) What techniques did you use to translate these means?

Окрім традиційних письмових та перекладацьких вправ, які тренують основні навички студентів, можливе застосування й більш комунікативно направлених вправ, прийомів роботи у групі, ігрових прийомів. Такі методичні прийоми роботи на заняттях з теорії та практики перекладу підвищують мотивацію студентів та дозволяють компенсувати відсутність іншомовного середовища, а також забезпечити можливість моделювання професійних ситуацій, що готуватиме майбутніх перекладачів до професійної діяльності. Прикладами таких вправ є:

Exercise 4. Instruction: choose one of the proposed topics: “US Elections 2020”, “Lockdown in Ukraine”, “Brexit in Great Britain”, “Russia’s Aggressive Policy”, “Zelensky – the new President of Ukraine”. Write a short political comment (200-400 words) on this topic.

Work in pairs with another student, read your political commentary, while your groupmate will make its synchronous translation in English. Follow the rules of synchronous translation (properly segment the text and pause, giving the translator the opportunity to translate the text).

Exercise 5. Instruction: work in groups of 3 people: 2 translators and 1 editor. Translate the text of a political commentary by assigning roles in the group. Report on the work done – how did you share the responsibilities, what translation tools did you use, did the editor have to correct many mistakes?

Exercise 6. Instruction: work in groups. Translate the text of the political commentary. Each group takes turns reading one sentence from the text – compare the translations, highlight the contradictory points, discuss them and determine which translation option is best?

Exercise 7. Instruction: with the help of the following chart with adjectives use as many adjectives as possible in 3 sentences of political commentary:

toxic, wicked, ongoing, ineligible, the worst, wrong, legitimate, unethical, high-minded, simple, competing

Read your sentences in class so others can translate them. Rate the translation – did the translators convey your author’s opinion correctly?

Використання таких вправ дозволить студентам-перекладачам зрозуміти особливості використання прикметників у текстах публіцистичного функціонального стилю, а також навчитися правильно передавати при перекладі авторську думку, попередньо розшифровуючи її. Розроблені вправи спрямовані не лише на тренування базових перекладацьких навичок та вмінь, але й передбачають формування у майбутніх перекладачів професійної компетентності в усному та письмовому перекладі, навички редагування перекладів тощо.

Наведемо приклад однієї з вправ, змістом якої виступає осмислення, розуміння і фіксація ланцюжка ключових слів і термінів.

Exercise 8. Instruction: translate phrases, paying special attention to adjectives, identify translation transformations that were used in translation:

Словосполучення	Переклад	Перекладацька трансформація
presidential candidate		
high-minded Mr. Obama		

soak-the-rich plan		
uncertain foreign policy start		
double standard		
unpleasant realities		
grim arithmetic		
bolder initiatives		
bad motives		
unvanquishable issue		

Exercise 9. Instruction: find the best match for the phrase.

У цій вправі реалізуються тактики підбору максимально близьких відповідників на лексичному рівні і відтворення синтаксичних конструкцій, а також фіксація і раціональна організація незнайомої лексики, термінології. Вона направлена на розвиток умінь підбору адекватних еквівалентів, застосування стилістичних і лексико-граматичних засобів для створення осмисленого тексту перекладу, умінь писемного мовлення.

Словосполучення	Варіанти відповідників
war that is necessary and just	а) Війна, яка є необхідною та справедливою; б) необхідна та чесна війна; в) важлива та справедлива війна
apocalyptic situation	а) апокаліптична ситуація; б) кінець світу;
rapid deployment	а) швидке розгортання; б) стрімкий розвиток; в) швидка передислокація;
ill-equipped	а) погано споряджений; б) без достатньої кваліфікації;

	в) некомпетентний;
reliable sources	а) надійні джерела; б) чесні джерела; в) скомпрометовані джерела;
restricted information	а) інформація для службового використання; б) секретна інформація; в) обмежена інформація;

ВИСНОВКИ

У ході дослідження функціональної семантики англійських прикметників у текстах англомовних політичних коментарів та особливостей їх перекладу українською мовою зроблено такі висновки:

1. Прикметник – це частина мови, яка виражає ознаку предмета, граматично виявлену в категоріях роду, числа і відмінка. Прикметники англійської мови не змінюються ні за числами, ні за родами, ні за відмінками, однак змінюються за ступенями порівняння. Англійський прикметник не має повної та короткої форми, які надавали б можливість розрізнати атрибутивну та предикативну синтаксичні функції.

2. Прикметник – це поліфункціональна частина мови. Серед функцій прикметника у тексті виділяються синтаксична, інформативна, естетична, стилістична, описова, конкретизуюча та інші типи функцій. Окремим типом прикметника, який використовується у художній та публіцистичній літературі, є епітет. Прикметник становить основу епітетів та багатьох метафоричних перенесень та є вагомим лексичним засобом у багатьох типах текстів та функціональних стилів.

3. Політичний коментар є формою соціокультурної дійсності, яка виражає критичне мислення адресанта з приводу актуальної суспільно-політичної події з метою об'єктивізації інформації, здатної вплинути на світогляд адресата, за чий інтереси і права здійснюється безперервна боротьба політичних сил. Структура коментаря включає заголовок, лід, корпус основного тексту, висновок. Компонентами політичного коментаря є учасники спілкування, медійний канал зв'язку, комунікативні стратегії. Специфіка політичного коментаря як жанру публіцистичного стилю проявляється в ідейному змісті, публіцистичному стилі, композиційній побудові, темпоральною моделлю якого є дія у вигляді «дискурсу-стимулу» (подія), «дискурсу-реакції» (політичний коментар) і «дискурсу-реакції на реакцію» (політичний скандал).

4. За структурним показником прикметники в текстах політичних коментарів поділяються на прості, похідні, складні. За значенням прикметники англійської мови поділяються на відносні та якісні. Якісні прикметники також поділяються на емпірійні та раціональні. За стилістичною функцією існують оцінні, емотивні прикметники. Оцінні прикметники можуть виражати нейтральну, позитивну або негативну оцінку. Відповідно до функціонального навантаження, серед системи прикметників, які використовуються у текстах політичних коментарів виділяються також підсилювальні, уточнюючі, контрастні прикметники. У текстах англійськомовних політичних коментарів здебільшого використовуються якісні прикметники раціонального типу. Зустрічаються також кількісні прикметники, прикметники-епітети, оцінні та емотивні прикметники.

5. До системи функцій прикметників англійськомовного політичного коментаря належать синтаксична функція, а також групи раціональних та ірраціональних функцій. Раціональні функції прикметника включають інформативну, уточнюючу, описову функції. Ірраціональні функції прикметників у текстах політичних коментарів включають стилістичну, естетичну, прагматичну функції. Серед типових прийомів мовного впливу, які використовуються у текстах політичних коментарів за допомогою прикметників виділені введення в оцінювально-забарвлений контекст або асоціативний ряд, вибір одиниці виміру, нав'язування пресупозиції, а також метафори, мовна гра тощо.

6. Переклад прикметника у дискурсі публіцистичних текстів вимагає вміння перекладача розпізнати та ідентифікувати функціональні особливості прикметника у тексті політичного коментаря та здійснити адекватний, еквівалентний переклад з урахуванням національно-культурного фону мови оригіналу. У ході перекладу прикметників у дискурсі публіцистичних текстів застосовуються такі перекладацькі прийоми, як калькування, описовий переклад, функціональний аналог, а також варіантний відповідник у випадку перекладу багатозначних лексичних одиниць. Найбільш частотним прийомом

перекладу є прийом калькування. Серед перекладацьких трансформацій використовуються граматичні заміни, розширення вихідної одиниці. Основними труднощами перекладу прикметників у текстах англомовних політичних коментарів є багатозначність деяких прикметників, а також оказіональний характер авторських прикметників, їх стилістична та експресивна функція у тексті, яка вимагає точної передачі значення такого прикметнику зі збереженням його функції у тексті. Для зняття труднощів перекладу використовуються функціональні аналоги, як прийом перекладу, а також враховуються фонові знання потенційної аудиторії перекладу та лінгвокультурні особливості вихідного тексту.

7. Навчання майбутніх студентів-перекладачів особливостям перекладу прикметників у текстах політичного коментаря передбачає використання як класичних методів та прийомів навчання, так і комунікативно-направлених, ігрових, групових форм роботи. На основі цього розроблені вправи для навчання студентів-перекладачів особливостям перекладу текстів англомовних політичних коментарів українською мовою, які можуть використовуватися у ході викладання «Теорії та практика перекладу» у вишах України на факультетах перекладу.

Перспективами подальших досліджень є вивчення лінгвостилістичних особливостей текстів англомовних політичних коментарів, аналіз функціональної семантики інших частин мови у контексті системи стилістичних засобів цього публіцистичного жанру, а також особливості передачі цих засобів при перекладі українською мовою.

Я, *Мага Анна Валеріївна*, своїм підписом засвідчую, що моя магістерська робота «*Функціональна семантика прикметників в тексті англомовного політичного коментаря: аспекти перекладу*» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Берест Т. М. Сучасна українська літературна мова (культура мовлення і практична стилістика) : консп. лекц. для студ. філол. ф-тів. Харків : Вид-во НУА, 2004. С. 38-41.
2. Василенко М. Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2006. 160 с.
3. Виноградов В. В. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). Москва : Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. 224 с.
4. Виноградов В. В. Основные типы лексических значений слова. Вопросы языкознания. 1953. № 5. С. 3-9.
5. Гетьманець М. Ф., Михайлин І. Сучасний словник літератури і журналістики. Харків : Прапор, 2009. 384 с.
6. Гончарова О. В., Коротенко Є. Д., Косовська Т. З. Граматика сучасної англійської мови : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів денної та заочної форм навчання. Краматорськ : ДДМА, 2009. 208 с.
7. Гурський С.О. Значення і смисл слова. *Іноземна філологія*. Львів, 1974. Вип. 34. С. 3–18.
8. Донецких Л. И. Реализация эстетических возможностей имен прилагательных в тексте художественных произведений. Кишинев, 1980. 97 с.
9. Желтухина М. Р. Специфика речевого воздействия тропов в языке СМИ : автореф. на соиск. уч. ст. докт. филолог. наук. Москва, 2004. 44 с.
10. Зацний Ю. А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови. Запоріжжя : Вид-во Запорізького держ. ун-ту, 1998. 430 с.
11. Кобякова И. К. Введение в сравнительную типологию номинативных и коммуникативных единиц английского, русского и украинского языков: учебник. Сумы : СумГУ, 2017. 199 с.

12. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови. Київ : Вища школа, 1978. 375 с.
13. Колесник А. О., Белікова О. Ф. Перекладацькі прийоми під час перекладу термінології наукових текстів. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2010. Вип. 1. С. 719-727.
14. Коптілов В. В. Актуальні питання українського художнього перекладу. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1971. 129 с.
15. Коптілов В. В. Першотвір і переклад. Київ : Дніпро, 1972. 215 с.
16. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу: навч. посіб. Київ : Юніверс, 2003. 280 с.
17. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): підручник. Вінниця : Нова Книга, 2017. 448 с.
18. Кривонос А. Т. Система классов слов как отражение структуры языкового сознания. Москва-Нью-Йорк : Изд-во ЧеРо, 2001. 845 с.
19. Кучеренко К. О. Політичний коментар у публіцистичному дискурсі. Проблеми семантики слова, речення та тексту. 2000. – Вип. 3. – С. 145-149.
20. Лех О. С. Семантика, синтагматика, парадигматика прикметників на позначення розміру в сучасній німецькій мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Чернівці, 2008. 20 с.
21. Майданник З. М. Засоби вираження кількісної характеристики ознаки, названої прикметником, в українській та англійській мовах. Мовознавство. 1994. № 1. С. 58–68.
22. Марків О. Коментар у редакторському опрацюванні (на матеріалах двомовного журналу «The Ukrainian»). Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації. 2012. № 4 (12). С. 153–157.
23. Мацько Л. І., Сидоренко О. М. Стилiстика української мови: підручник. Київ : Вища школа, 2005. 462 с.
24. Мацько Л. І., Сидоренко О. М. Українська мова : посібник. Київ : Либідь, 1996. 430 с.

25. Мацько Л. І., Сидоренко О. М. Стилїстика української мови. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.
26. Михалева О. Л. Политический дискурс : специфика манипулятивного воздействия. Москва : Книж. дом «ЛИБРОКОМ», 2009. 256 с.
27. Муромцева О. Г. З історії українського фейлетону (лінгвістичний аспект). Мовознавство. 1989. № 4. С. 18–25.
28. Надточій О. Жанр коментарю: до проблеми методики викладання. Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки. 2012. № 32 (245). С. 66–72.
29. Почапська-Красуцька О. Сатиричний політичний коментар на сторінках газети «Postpostup». Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Філологія. Соціальні комунікації. 2011. Вип. 26. С. 233-236.
30. Пустовіт Л. О. Засоби вираження метафори. URL : www.Kulturamovy.org.ua/KM/pdfs/Magayine11-3.pdf (дата звернення: 02.08.2020).
31. Рудая Е. А. Функциональная семантика английских имен прилагательных в тексте англоязычного политического комментария (на материале современной американской прессы) : автореф. дис. канд. филол. наук. СПб, 2010. 25 с.
32. Семкин М. А. Политический комментарий как особый вид манипулятивного дискурса : автореф. дис. канд. филол. наук. Москва, 2012. 45 с.
33. Слободян О. М. Прикметник. Цикл уроків за темами початкового етапу вивчення. Вивчаємо українську мову та літературу. 2004. №29. С. 5-8.
34. Тертичний О. Аналітична журналістика: пізнавально-психологічний підхід. Київ, 1998. 352 с.
35. Фоміна Л. В. Методичні рекомендації з дисципліни «Особливості перекладу художніх творів» для студентів заочно-дистанційної освіти

спеціальності «Переклад». Дніпро : Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», 2015. 164 с.

36. Цьовх О.Г. Інваріантне значення і смисл слова. *Іноземна філологія*. 1979. № 54. С. 55-63.

37. Чередниченко О. І. Теорія і практика перекладу. Київ : Либідь, 2005. 370 с.

38. Черноватий Л. М. Психолінгвістичні основи теорії педагогічної граматики. Харків : Основа, 2006. 245 с.

39. Шевченко И. С. Герменевтический аспект перевода как вторичной метакоммуникации. Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Харків : Константа. 2003. Вип. 609. С.7-11.

40. Шевцова О. В. Способи еквівалентного перекладу лексичних одиниць текстів конвенцій з англійської та французької мов української. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна*. 2012. Вип. 25. С. 129-131.

41. Шимків Н. Особливості функціонування прикметникових епітетів у поетичній мові представників «празької школи». *Мовознавчий вісник*. Київ, 2010. Вип. 11. С. 173–177.

42. Яшина Н. К. Учебное пособие по письменному переводу. Владимир : Изд-во ВлГУ, 2016. 152 с.

43. Aitchison J. *Linguistics: an Introduction*. Cambridge : Hodder & Stoughton, 1992. 340 p.

44. Aitchison J. *The Seeds of Speech: Language Origin and Evolution*. Cambridge Approaches to Linguistics. Cambridge : Cambridge University Press, 1996. 223 p.

45. Batryn N. The Meaning of the Word. *IAETFLL-Ukraine Newsletter*. Issue No 11. Kyiv : Kyiv State Linguistic Institute, 1997. P. 10-11.

46. Bhat D. N. S. The adjectival category. Criteria for differentiation identifikation. Amsterdam, 1994. 243 S.

47. Hamman C. Adjektives. In : *Semantik*. Berlin : HSK 6, 1991. S. 657–672.

48. Hymes D. On Communicative Competence: Excerpts. Pride J. B., Holmes J. Sociolinguistics: Selected Readings. Harmondsworth, 1972. P. 269-293.

49. Wołyniec T. Художественная трансформация и актуализация имён прилагательных в тексте (на материале романа В. Набокова Лолита). *Polilog. Studia Neofilologiczne*, nr 1, 2011. С. 161–173.

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

50. Академічний тлумачний словник української мови. URL : <http://sum.in.ua> (дата звернення: 28.10.2020).

51. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва : Книжный дом ЛИБРОКОМ, 2010. 576 с.

52. Cambridge.com. URL : <https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/soak> (дата звернення: 28.10.2020).

53. Oxford Advanced Learner's Dictionary URL : <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> (дата звернення: 28.10.2020).

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

54. Etzioni A. Avoiding World War III. URL : https://www.huffpost.com/entry/avoiding-world-war-iii_b_59089a6de4b05279d4edbfd6 (дата звернення: 28.10.2020).

55. Gati T. T. US-Russian Relations: What Should Be Done and Not. URL : <https://www.washtimes.com/news/20Q8/sep/14/us-russian-relations-wJhat-should-be-done-and-not-/> (дата звернення: 02.08.2020).

56. Edwards-Levy A. Here's What Americans Really Think – And Know – About The Government Shutdown. URL : https://www.huffpost.com/entry/government-shutdown-poll_n_5a68eee8e4b0e563007605e7 (дата звернення: 02.08.2020).

57. Hanson V. D. What Was Feminism? URL : <https://www.washtimes.com/news/2008/sep/12/what-was-feminism/> (дата звернення: 02.08.2020).

58. Krauthammer C. Iran: Desperately Seeks a Yeltsin. URL : <https://www.jpost.com/opinion/op-ed-contributors/iran-des-perately-seeking-yeltsin> (дата звернення: 02.08.2020).

59. Kudlow L. Paulson's Courageous Action. URL : <https://www.washtimes.co/news/2Q08/sep/19/paulsons-courageousrac-tion/> (дата звернення: 02.08.2020).

60. McMillan T. In An Age Of Wicked Problems, Beware Of Simple Solutions. URL : https://www.huffpost.com/entry/opinion-cottom-wicked-problems_n_5a54c562e4b003133ecc52d6 (дата звернення: 02.08.2020).

61. Page C. Obama also needs a game changer. URL : <https://www.washtimes.com/news/2008/sep/17/bama-also-needs-a-game-changer/> (дата звернення: 02.08.2020).

62. Peyronnin J. Journalism Fights For Its Life. URL : https://www.huffpost.com/entry/journalism-fights-for-its-life_b_5a4c307ae4b0df0de8b06df6 (дата звернення: 02.08.2020).

63. Smithson N. Ten Jokes To Help You Laugh Through Flu Season. URL : <https://cutt.ly/phqO4aS> (дата звернення: 02.08.2020).

64. Stent A. Why are US-Russia relations so challenging? URL : <https://www.brookings.edu/policy2020/votervital/why-are-us-russia-relations-so-challenging/> (дата звернення: 02.08.2020).

65. Strain M. R. Soak-the-Rich Taxes Are Unethical and Unwise. URL : <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2019-11-20/warren-s-soak-the-rich-tax-plan-is-unethical-as-well-as-unwise> (дата звернення: 02.08.2020).

SUMMARY

Translation of media texts has its difficulties. First of all, these difficulties are related to the realities of a particular culture, reflected in the texts of the media, as well as language problems: phonetic, lexical and grammatical. Secondly, modern forms and genres of media have their own features of organization and presentation of material to the consumer.

In the context of translation of journalistic texts, the issue of their genre diversity is important, as well as the issue of linguistic and stylistic means, their functional semantics in journalistic texts of different genres. One of the most popular and relevant genres of journalism today is political commentary.

A number of linguistic and stylistic means are used in the texts of journalistic works, including the genre of political commentary. Adjectives play an important role in the system of such means, because this part of speech has a clear potential to express evaluation, expression, emotionality, and so on.

However, the question of the functional semantics of adjectives in the texts of English-language political commentaries, as well as the study of this topic in terms of translation and methods of teaching translation in higher education, remains insufficiently studied. This determines the relevance of this thesis on “Functional semantics of English adjectives in the text of English political commentary: aspects of translation”.

The purpose of the research is to study the functional semantics of English adjectives in the text of English political commentary in the context of translation.

To achieve this purpose, the following **taks of the study** were identified:

- 1) to determine the functional features of the adjective in English;
- 2) to consider political commentary as a genre of political periodicals;
- 3) to determine the translation principles of the transfer of functional semantics of English vocabulary in the Ukrainian language;
- 4) to develop a classification of adjectives in the texts of English-language political commentary;

5) to analyze the functional-semantic relations in the system of adjectives of English-language political commentary;

6) to develop a functional-semantic model of the field of adjectives of English-language political commentary;

7) to determine the methods of translation and translation transformations of adjectives in the text of English-language political commentary;

8) to characterize the difficulties of transferring the functional semantics of English adjectives when translating the text of a political commentary into Ukrainian;

9) to identify methods and techniques for the formation of translation skills on the examples of political commentary.

The objective of study - English adjectives as a lexical and stylistic tool in a journalistic text.

The first chapter of the study examines the theoretical aspects of the functional semantics of English adjectives in the texts of political commentaries. An adjective is a part of speech that expresses a feature of an object, grammatically expressed in the categories of gender, number and case. Adjectives in English do not change in numbers, genders or cases, but change in degrees of comparison. The English adjective does not have a complete and short form that would make it possible to distinguish between attributive and predicative syntactic functions.

The adjective is a multifunctional part of speech. Among the functions of the adjective in the text are syntactic, informative, aesthetic, stylistic, descriptive, concretizing and other types of functions. A separate type of adjective used in fiction and nonfiction is the epithet. The adjective forms the basis of epithets and many metaphorical transferences and is an important lexical tool in many types of texts and functional styles.

The section also draws attention to political commentary as a material for studying the functioning of adjectives in modern English. Political commentary is defined as a form of socio-cultural reality that expresses the addressee's critical thinking about a current socio-political event in order to objectify information that

can influence the addressee's worldview, for whose interests and rights political forces are constantly fighting.

Commentary as a genre of political journalistic text has the following structure: title, ice, body of the main text, conclusion. The components of political commentary are the participants of communication, the media communication channel, communication strategies. Specificity is manifested in the ideological content, journalistic style, compositional construction, the temporal model of which is action in the form of “discourse-stimulus” (event), “discourse-reaction” (political commentary) and “discourse-reaction to reaction” (political scandal).

The chapter analyzes the translation principles of the transfer of functional semantics of English vocabulary into Ukrainian. The translation of an adjective in the discourse of journalistic texts is a difficult task for the translator, as it requires recognizing and identifying the functional features of the adjective in the text of a political commentary and making an adequate, equivalent translation taking into account the national and cultural background of the original language.

The second chapter considers the functional-semantic and pragmatic properties of adjectives in the texts of English-language political commentary. Thus, according to the structural criterion, adjectives are divided into simple, derivative, complex. According to the meaning of English adjectives are divided into relative and qualitative. Adjectives are also divided into classes of quantitative (definite and indefinite), punctuation, indicative, interrogative and possessive adjectives.

Qualitative adjectives are also divided into empirical and rational. According to the stylistic function, there are evaluative, emotional adjectives. Evaluative adjectives can express a neutral, positive or negative evaluation. According to the functional load, among the system of adjectives used in the texts of political commentaries there are also reinforcing, clarifying, contrasting adjectives.

Qualitative adjectives of the rational type are mostly used in the texts of English-language political commentaries. As political commentary often covers certain political, economic and other aspects of the country`s life, including facts

and statistics, quantitative adjectives are also quite common in the texts. Epithets, evaluative and emotional adjectives are also used.

The analysis of functional-semantic relations in the system of adjectives of English-language political commentary showed that the system of functions of adjectives of English-language political commentary includes syntactic function, as well as groups of rational and irrational functions. Rational functions of the adjective include informative, clarifying, descriptive functions. Irrational functions of adjectives in the texts of political commentaries include stylistic, aesthetic, pragmatic functions.

Within the framework of the irrational functions of the adjective, the pragmatic function, the ability of the adjective to suggest, and its persuasive effect in the text of political commentary play an important role. In particular, adjectives can have an evaluative, emotional, rational impact. Typical methods of linguistic influence used in the texts of political commentaries with the help of adjectives include introductions to the evaluative-colored context or associative series, choice of unit of measure, imposition of presuppositions, as well as metaphors, language game, etc.

The third chapter of the study examines the main methods of translating adjectives in the texts of English-language political commentaries, as well as the difficulties of their translation into Ukrainian.

In particular, it was found that in the course of translation such translation techniques as tracing, descriptive translation, functional analogue, as well as a variant equivalent in the case of translation of polysemous lexical units are used. The most frequent method of translation is the method of tracing. Among the translation transformations are used grammatical substitutions, expansion of the original unit.

The main difficulties in translating adjectives in English political commentary texts are the ambiguity of some adjectives, as well as the occasional nature of authorial adjectives, their stylistic and expressive function in the text, which requires accurate transmission of the meaning of such an adjective while maintaining its

function in the text. To remove the difficulties of translation, functional analogues are used, such as the method of translation, as well as taking into account the background knowledge of the potential audience of the translation and the linguistic and cultural features of the source text.

The chapter also discusses the methods and techniques of teaching students-translators the peculiarities of translating texts of English-language political commentaries into Ukrainian. It is determined that it is expedient to use both classical exercises and communicative-oriented, game, group forms of work in classes on translation theory and practice.

In the third section of the study, exercises are developed to teach students-translators the peculiarities of translating texts of English-language political commentaries into Ukrainian. These exercises can be used in the teaching of such a discipline as “Theory and Practice of Translation” in Ukrainian universities at the faculties of translation.

Prospects for further research are the study of linguistic and stylistic features of texts of English political commentaries, analysis of the functional semantics of other parts of speech in the context of the system of stylistic means of this journalistic genre, as well as the peculiarities of transmission of these means in Ukrainian translation.

Key words: adjective, functional semantics, political commentary, translation difficulties, influence potential, discourse, persuasive effect.